

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ Haftalik gazeta • 1956-yil 4-yanvardan chiqq boshlagan • www.uzas.uz • 2009-yil, 28-avgust • № 35 (4018)

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ "ШАРҚ ТАРОНАЛАРИ" ЕТТИНЧИ ХАЛҚАРО МУСИҚА ФЕСТИВАЛИНИНГ ОЧИЛИШИГА БАҒИШЛАНГАН МАРОСИМДАГИ ТАБРИК СЎЗИ

Қадрли фестивал қатнашчилари! Мухтарам меҳмонлар! Хонилар ва жаноблар! Бугун мана шу қадимий ва бетақдор Самарқанд заминига узок-яқин ўлкалардан таширф буюрган сиз азиз меҳмонларимиз билан, дунёда ном қозонган "Шарқ тароналари" фестивалининг иштирокчилари, барча дўсту биродарларимиз ва мен учун қадрдон бўлган Самарқанд ахли билан дийдор кўришиб турганимдан бениҳоя хурсанд бўлганимни билдириб, барчангизга ўзимнинг эзгу тиллақларимни изхор этишдан бахтиёрман.

Бугун дунёда обрў-эътибори тобора ортиб бораётган бу фестивалнинг жаҳондаги энг кўна шарҳлардан бири бўлиши, ҳар қадамда Шарқ нафаси уфуриб турадиган гўзал ва афсонавий Самарқанд шаҳрида ўтказилиши бу анжуманга беқиёс жозиба ва маъно-мазмун бағишлайди, десак, айна ҳақиқатни айтган бўламыз.

Қадрли дўстлар, мухтарам меҳмонлар! Барчамизга маълумки, дунёда жуда кўп ва турли-туман санъат ва муסיқа фестиваллари ўтказилди. Албатта, уларни ҳар бирининг ўз олдига кўйган мақсад ва вазифалари, ўзига хослиги, кадр-қиммати, ўз мавзу ва гоаялари, обрў-эътибори бор.

Шу буюк шаҳарда туғилиб, униб-ўсган инсон сифатида мен Самарқанд халқига қаратиб, уни таърифлаб, ўзимнинг меҳрим, фарзандлик муҳаббатим ҳақида тақдор ва тақдор гапирибдан ҳеч қачон чарчамайман. Ва бу табаррук тупроқ олдидан ўзимни ҳамisha қарздор деб биламан.

Шу билан бирга, бу фестивал биз яшайтган бугунги нотинч ва ўта мураккаб замонда элу элатлар ўртасида ҳамкорлик ришталарини мустаҳкамлаш, ҳаётбахш муסיқа оҳанглари орқали одамлар қалбида эзгу инсоний туйғуларни уйғотиш, муштарак томирларни бир-бирига пайванд этиш каби олижанон мақсадларга хизмат қилиши билан алоҳида эътиборга сазовор.

Биз мамлакатимизда "Шарқ тароналари" фестивалини юксак савияда ўтказиш, унинг донгини дунёга таратиш учун ҳар томонлама пухта тайёргарлик кўрамиз.

Чунки тили, миллати, дини ва урф-одатидан қатъи назар, ёр юзидаги юзлаб миллат ва халқларни бирлаштирадиган энг қудратли, энг таъсирчан бир восита борки, бу — муסיқа. Бу — оҳанг, бу — тарона.

Ишонаман, бугун ўз ишини бошлаётган навбатдаги фестивал "Шарқ тароналари" муסיқа анжуманининг жаҳон санъат оламида қозонган обрўсига обрў қўшиб, унинг бетақдорлиги ва гўзаллигини янада оширадиган, бу нуфузли маданий форум ўзида мужассам этган юксак инсоний, гуманистик гоа ва мақсадларни, унинг ўзига хос аъёналарини давом эттиришда ёрқин саҳифа бўлиб қолади.

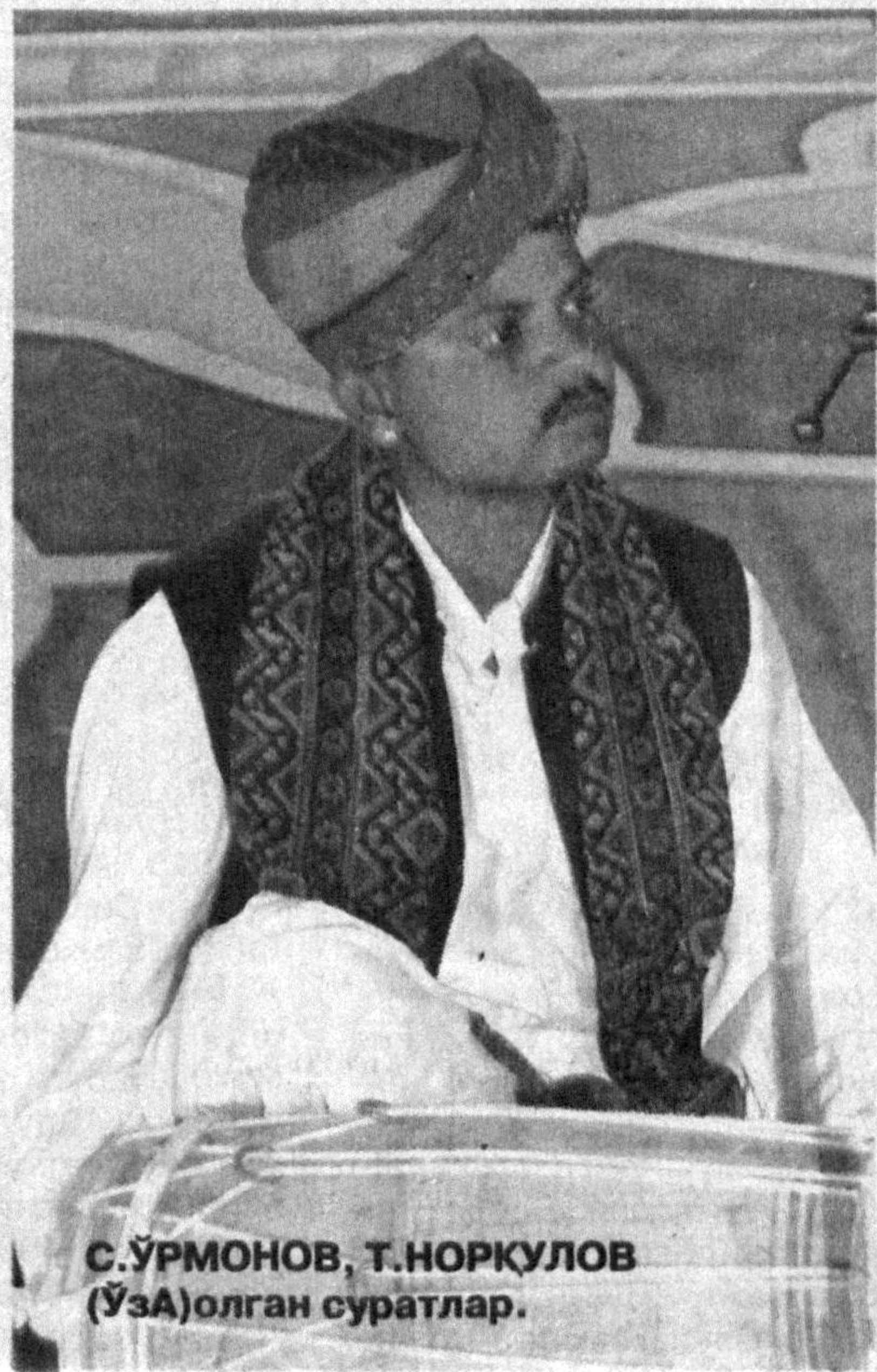
Мен бир нарсага аминман — бизнинг ҳаётимизга, аввало, фарзандларимиз, болаларимизнинг онги ва қалбига ҳеч қандай чегарани, ҳеч қандай говтўсиқни билмайдиган муסיқа садолари, мумтоз куй ва қўшиқлар қанчалик чуқур кириб борса, бу ўз наъбатиди халқларни бир-бирига яқин қилишга, ҳамкорлик ва дўстликка давбат этади ва том маънода энгилмас кучга айланиб қолади.

Сизларни бугунги санъат ва нафосат байрами билан яна бир бор табриқлаб, барчангизга сийхат-саломатлик, бахт ва омад, анжуман ишига эса муваффақият тилайман.

Эътиборингиз учун раҳмат.

Самарқанд шаҳрида «Шарқ тароналари» еттинчи халқаро муסיқа фестивали ўз ишини бошлади. Бу нуфузли анжуманда дунёнинг 47 давлатидан келган санъаткорлар иштирок этмоқдалар.

С.ЎРМОНОВ, Т.НОРҚУЛОВ (ЎЗА) олган суратлар.

Пойтахтимизнинг Мирзо Улуғбек туманида энг улуг, энг азиз байрамимиз арафасида "Болалар муסיқа ва санъат мактабларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш ва уларнинг фаолиятини яхшилаш бўйича 2009—2014 йилларга мўлжалланган Давлат дастури"га биноан янги муҳташам муסיқа мактаби қуриб, фойдаланишга топширилди. Ушбу ўқув масканида 240 нафар ёш истеъод эгалари муסיқий таълимнинг етти йўналиши бўйича таълим олади.

Маданий ҳаёт

"Шарқ" наشريёт-матбаа акциядорлик компанияси китобхонларнинг бугунги талаб ва эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда турли мавзуларда янги асарларни мунтазам чоп этиш билан бирга, мамлакатимизда китоб савдосини янада яхшилаш, янги китобларнинг мамлакатимизнинг турли ҳудудларида энгил тараққилишига эришиш йўлида ҳам бир қатор хайрли ишларни амалга оширмоқда. Бунда компаниянинг "Шарқ эъқори" оғач акциядорлик жамияти фаолияти алоҳида аҳамият касб этаёттир. Байрам арафасида жамият ўзининг энг фаол филиаллари — Бухоро, Навоий, Қарши, Андижон, Наманган, Жиззахдаги мутасаддиларига "Дамас" автомашиналарини совға қилди.

Қўшалоқ байрамларимиз арафасида Сирдарё вилоятида меҳнатқашларнинг мароқли дам олишлари, маданий ҳордиқ чиқаришлари учун бир қатор кўнгилолар ташбирлар бўлиб ўтмоқда. Яқинда Гулистон шаҳри марказидаги "Яшил театр" биносиди вилоятда яшаб ижод қилаётган шонир ва ёзувчилар иштирокида "Назм ва наво" кечаси бўлиб ўтди. Бундай ташбирлар вилоятнинг бошқа шаҳар ва қишлоқларида ҳам ўтказилиб, уларда Али Носирли, Баҳор Холбекова, Ҳасан Абдувоҳидов, Ҳаёт Шодмон, "Сирдарё наволари" ашула ва рақс ансамбли иштирокчилари фаол иштирок этмоқдалар.

МУКОФОТ МУБОРАК

Ватанимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш, унинг халқаро миқёсдаги нуфузини ошириш, халқимиз маданияти ва маънавиятини юксалтириш ишига қўшган салмоқли ҳиссаси, бетақдор истеъдоди, серқирра ижоди, илмий фаолияти, ҳалол хизмати билан эл-юрт ўртасида орттирган обрў-эътибори, фан, таълим, адабиёт, маданият, санъат, соғлиқни сақлаш, спорт ва ижтимоий ҳаётнинг бошқа соҳаларидаги кўп йиллик самарали меҳнати ҳамда жамоат ишларидаги фаол иштироки учун бир гуруҳ ватандошларимиз Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг ўн саккиз йиллиги муносабати билан давлатимиз раҳбарининг Фармонида биноан мамлакатимизнинг юксак мукофотларида сазовор бўлдилар.

- Ўзбекистон Республикаси санъат арбоби**
Сафаров Орол Абдуманнонович — Тошкент давлат маданият институти катта ўқитувчиси, ҳофиз
- Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган артист**
Абдулақова Матлуба Абдуллаевна — "Фарғана" замонавий рақс театри балетмейстери
Жданов Дмитрий Юрьевич — Академик ва халқ бадийи жамоалари дирекцияси давлат хор капелласи бадийи раҳбари ва бош дирижёри
Исмиёминова Дилноза Мирзатиллаевна — "Ўзбекнаво" эстрада бирлашмаси хонандаси
Қунназаров Султан Шнибаевич — "Айқулаш жулдиллари" Қорақалпоқ давлат миллий фольклор ансамбли балет артисти
Мадалинов Кобилжон — Андижон вилоят ёшлар театри актёри
Миродилова Қаноатхон — Сурхондарё вилоят муסיқали драма театри актёри
Раҳимов Санжар Мираҳмедович (Сардор Раҳимхон) — "Ўзбекнаво" эстрада бирлашмаси хонандаси
Тургунов Тохир Мирхосинович — Бадийи жамоалар ижодий бирлашмаси "Мақом" ансамбли созандаси
Усмонова Шаодат Исомиддиновна — Самарқанд вилоят кўғирчоқ театри актёри
Хайриддинова Сайёра Мирсоатовна — Алишер Навоий номидаги давлат академик катта театри опера солисти
Цой Зуя Николаевна — Республика муסיқа коллежи ўқитувчиси, эстрада хонандаси
- Ўзбекистон Республикаси халқ артисти**
Бекчанова Меҳрижон Фуломовна — Муқимий номидаги ўзбек давлат муסיқали театри актёри
Ражабов Авазхон Акбарович — Алишер Навоий номидаги давлат академик катта театри опера солисти
- Ўзбекистон Республикаси халқ бахшиси**
Раҳимов Абдимурот Абдиевич — Қашқадарё вилояти Деҳқонobod туман маданият уйи раҳбари, бахши
- Ўзбекистон Республикаси халқ рассоми**
Асқаров Аъзамхўжа Исмаилович — Ўзбекистон Бадийи академияси махсус жағғармаси раиси, бадийи кулолчилик ва шиша бўйича рассом
- Ўзбекистон Республикаси халқ устаси**
Ганиев Хусан Ваҳобович — "Устозода" халқ санъати усталари корхонаси ёғоч уймакор устаси
- Ўзбекистон Республикаси халқ ҳофиси**
Нийёзов Сойибжон Наврўзович — Бадийи жамоалар ижодий бирлашмаси "Мақом" ансамбли хонандаси

ОҲАНГА ЖОЙЛАНГАН ТАФАККУР → 5

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

Ўзбекистон Республикасининг фан ва техника, адабиёт, санъат ва меъморчилик соҳасидаги давлат мукофотларини бериш тўғрисида

Ўзбекистон Республикасининг фан ва техника, адабиёт, санъат ва меъморчилик соҳасидаги давлат мукофотлари кенгашининг 2009 йилги Давлат мукофотлари бўйича таклифига биноан, мамлакатимиз илм-фани, адабиёти ва санъатини ривожлантиришга қўшган салмоқли ҳиссаси, жамиятимизнинг ижтимоий-иқтисодий, илмий-техник ва маънавий-маърифий ҳаётида алоҳида эътиборга сазовор бўлган, халқаро миқёсда эътироф этилган фундаментал тадқиқотлари, замон талабларига жавоб берадиган юксак, мазмунан долзарб ижодий ишлари учун

Иккинчи даражали давлат мукофотлари куйидагиларга берилсин:
фан ва техника соҳасида:
— Тўрабек Нугманович Долимов, Виталий Иванович Пройцкийга "Эволюцион геология" монографияси учун;
адабиёт соҳасида:
— Омон Сулаймонович Мухторов (Омон Мухтор)га — "Навоий ва рассом Абулхайр" дилогияси учун;
санъат ва меъморчилик соҳаси бўйича:
— Абдиев Олим Жабборович, Рашидов Ориф Олимович, Раҳмонов Абдусофиҳон Рафиқовичга — Истиқлол даврида Бухоро вилоятининг меъморчилигида аъёналар ва бадийи меросини асраш амалиёти бўйича ишлар туркуми учун.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И.КАРИМОВ
Тошкент шаҳри, 2009 йил, 24 август

Давоми иккинчи саҳифада.

МУКОФОТ МУБОРАК

Бошланиши биринчи саҳифада.

“Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган маданият ходими”

Одиллов Жаҳонбек Жўраевич — «Ўзбекистон» нашриёт-матбаа ижодий уйи бош расмони

Азизов Азамжон — Кўкчилик шаҳар мусиқа драма театри саҳналаштирувчи режиссёри ва расмони

Жамолова Дилдора Абдуваҳобова — В. Успенский номидagi республика махсус мусиқа академик лицейи директори

Забирова Фатима Галимовна — Гулистон шаҳар кўзи оғизлар маданият уйи директори

Мадраҳимов Алишер Арслонович — Ўзбекистон миллий телерадиокомпанияси «O'zbekiston» телеканали «Муслик дустурлар» студияси режиссёри

Махмудов Мавзур Мансурович — «Ўзбекфильм» киностудияси мультфильм режиссёри

Халқимизнинг илм-зиё салоҳияти ва маънавиятини юксалтириш, таълим, маданият, адабиёт, санъат, соғлиқни сақлаш соҳаларини ривожлантиришдаги хизматлари, Ватанимиз мустақиллигини, юртимиздаги тинчлик ва барқарорликни мустақамлаш ишига қўшган муносиб ҳиссаси ҳамда кўп йиллик жамоатчилик фаолияти учун куйидагилар мукофотландилар:

“Фидокорона хизматлари учун” ордени билан

Салимов Олимжон — Республика ёш томошбинлар театри бадий раҳбари

“Меҳнат шўхрати” ордени билан

Абдуллаев Абдурасул Мўминович — Ўзбекистон миллий телерадиокомпанияси «O'zbekiston» телеканали перспектив телерадиоҳалар студияси катта муҳаррири

Ақбарқўжаев Аҳром Ақмолович — «Ўзбекфильм» киностудияси режиссёри

Зийдова Дилбар Абдурахмоновна — «Ўзбектелевизион» студияси бадий филмлар ва телесериаллар ижодий ишлаб чиқариш бўлими мудир

Исмоилов Маҳмуд Хусанович — Ўзбек миллий академик драма театри актери

Лукмону Вохид Хабидуллаевич — Ўзбекистон Миллий ахборот агентлигининг маҳаллий ахборот таҳририяти бош муҳаррири

Содиқова Маъмура Фаниевна — УзФД «Фан» нашриёти етакчи муҳаррири

Уватов Убайдулла — Имом Бухорий халқаро маркази директори

Ҳакимов Олимжон Эсонович — Ол-

тириқ тумани ҳокимлигининг «Давр овози» газетаси муҳаррири

Ҳамдамов Пўлат — «Народное слово» газетасининг Наманган вилояти бўйича махсус муҳбири

Юртимизда тинчлик-тотувлик, миллатлараро дўстлик ва ҳамжихатликни мустақамлаш, жамиятда меҳр-оқибат ва бағрикенглик ҳолатини қарор топтириш борасидаги хизматлари ҳамда ижтимоий ҳаётнинг турли соҳаларида қўлга киритган ютуқлари билан Ватанимиз обрў-эътибори ва шон-шўхратини юксалтиришга қўшган ҳиссаси учун куйидагилар мукофотландилар:

“Дўстлик” ордени билан

Бобоқонова Дилбар Йўлдошевна — «Uzbekistan Today» газетаси муҳбири

Вишинская Елена Викторовна — Тошкент давлат миллий рақс ва хореография олий мактаби концерт-мейстери

Зарипова Карима Фахриддиновна — Республика эстрада-цирк коллежи директори

Зойиров Илхом Бафоевич — Фафур Фулом номидagi нашриёт-матбаа ижодий уйи бош муҳаррири

Каримбобоева Шаҳноза Усмонова — Тошкент фотосуратлар уйи директори

Мухамедов Нейматулло Асатуллаевич — Тошкент ислом университети «Диншунослик ва жаҳон динларини қиёсий ўрганиш ЮНЕСКО» кафедраси мудир

Сатимов Фафуржон — Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети «Инглиз тили грамматикаси ва тарихи» кафедраси профессори

Толқачёва Нина Егоровна — Тошкент шаҳар 3-сонли маданият уйи раҳбари

Тошев Исмоил Эргашевич — Қашқадар вилояти, Қасби туманидаги 14-болалар мусиқа ва санъат мактаби директори

Мамлакатимизда амалга оширилаётган маънавий-маърифий ва ижтимоий ислохотлардаги фазл иштироки, самарали меҳнати, ёш авлодга Ватанга муҳаббат, миллий ва умуминсоний қадриятларга садоқат руҳида тарбиялаш ишига қўшган ҳиссаси учун куйидагилар мукофотландилар:

“Шўхрат” медали билан

Абдуллаева Зайнаб Отабоевна — «Ичан-қалъа» давлат музей-қўриқонаси илмий ходими

Ақбаров Баҳром Хасанович — «Укутчи» нашриёт-матбаа ижодий уйи етакчи муҳаррири

Ақбаров Ғайрат Қосимович — Тошкент шаҳар Собир Раҳимов туманидаги 2-болалар мусиқа ва санъат мактаби директори

Ахророва Соҳида Халиловна — «Ўзбекистон киносанъати музейи» фонди бўлими бошлиғи

Бобоқонова Латофатхон Абулхаева — «Овози тоҳик» газетасининг харф терувчи оператори

Григорян Ареват Эдуардовна — Ўзбекистон миллий телерадиокомпанияси «Ешлар» телерадиоканали «Давр» ахборот дастури муҳарририяти катта муҳаррири, бошловчиси

Изентаев Жариккаган Аҳмедбаевич — Ўзбекистон Бадий Академияси Бадий кўргазмалар дирекцияси бош директори, рангташвирчи расом

Мирзаева Гулнора Акрамовна — Навоий вилояти Навбахор туман марказий маданият уйи директори

Мухаммаджонова Феруза Ҳотамжоновна — Ўзбекистон миллий телерадиокомпанияси «Тошкент» телерадиоканали ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий дастурлар муҳарририяти бош муҳаррири

Норжигитова Бахринисо Эгамкулқизи — «Гулистон ҳаёти» газетаси муҳаррири

Нишонов Ҳасан Махмарайимович — «Ишон» ва «Ишон-Доверие» газеталари адабий котоби

Пардаев Турдали Эргашевич — Ангрн шаҳар Алишер Навоий номидаги маданият маркази ижодиёт бўлими услубчиси

Султонова Муборақхон Абдурахмоновна — Ўзбекистон миллий телерадиокомпаниясининг Тошкент радиозаштириш уйи оператори

Файзуллаев Саидбахром — Жиззах вилояти халқ илҳиёти ва маданий-маърифий ишлар илҳий услубий маркази бўлим мудир

Цой Борис — «Шарк» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси муқовалаш цехи машинисти

Шамсоева Сайёра Мамадалиевна — Наманган вилоят ўлкани ўрганиш музейи услубий бўлими мудир

Юнусова Зулфия Носирова — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги «Ватанпарвар» газетаси муҳбири

Киёмов Маъмуржон Умироқович — «Жамият» ижтимоий-сиёсий газетаси бўлим мудир

Қурбонзои Тоҳирович — Ўзбекистон миллий телерадиокомпанияси «Ешлар» телерадиоканали директорининг биринчи ўринбосари

Давлат хизматчилари ҳамда ишлаб чиқариш ва ижтимоий-иқтисодий соҳалар ходимларидан бир гуруҳи ҳам республика мустақиллигининг ун саккиз йиллиги муносабати билан Президентимизнинг Фармонига биноан мамлакатимизнинг юксак мукофотлари билан тақдирландилар. Жумладан, Бердақ номидаги Қорақалпоқ давлат мусиқий театри директори **Нажиматдин Ансатбоев**, Шаҳрисабз тумани халқ театри режиссёри **Элмурод Боймуродов**, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси Фаргона вилояти бўлими масъул котоби **Эноҳон Сидикова** «Эл-юрт ҳурмати» орденига сазовор бўлишди.

Эл-юрт равнақи йўлидаги самарали меҳнатлари, ижодий изланишлари муносиб тақдирланган барча ватандошларимизни мукофот билан самимий муборакбод этамиз.

Улуғ маърифатпарвар Абдулла Авлоний шундай деб ёзган эди. Пойтахтимизнинг Мировод туманида Абдулла Авлоний номи билан аталувчи маҳалла маъража Маҳалла аҳли Авлонийнинг маърифатпарварлиги гоҳларини яхши билишдаи ва номини ифтихор билан эшлашдаи.

Абдулла Авлоний 1878 йилнинг 12 июлида Тошкентдаги Мergenча маҳалласида дунёга келган. Бобоси кўконлик Мирнеъматбой асли ўқчи-ёйчилардан бўлган. Отаси Мирволон ака хунарманлик — тўқувилик билан шуғулланган. Пиёнбозор ва ярмарка бозорида бўз ва чит билан савдо қилган. «Онамнинг оти Фотимадир», деб ёзади адиб ўз таржимаи ҳолида. Дастлабки билимини етти ёшдан ўқчидаги эски мактабда олган. 1890 йилда шу маҳалла мадрасасида ўқиган. Сунг Шайхонтохурдаги Абдумалиқбой мадрасасида Мулла Умар Охунда тахсил кўрган. «1891 йилдан бошлаб, фақат киш кунларида ўқиб, бошқа фасларда мардорк ишладим» — деб ёзади Авлоний. Кейинчалик ҳаёт кегириш огирлашган, ҳар хил ишларда ишлаган, бинокорликни ўрганган, гишт куйган, сувқўчилик, печкачилик, дурадгорлик қилган. Ана шу кезларда унда адабиётга ҳавас уйгонган.

1900 йилда Авлоний савдогарлар хонадонидан бўлган Саломатон деган қизга ўйланди. Шу йили отаси вафот этади. Хозирги Мировод маҳалласи ўрнида Мирнеъматбойнинг боғ ҳовлиси бўлган. Тошкент Туркистон генерал-губернаторлиги марказига айланган. Мировод шаҳарининг янги қисмига қўшиб олинди ва турли иморатлар, қорхоналар қуриш учун бўлиб берилди. «Саперний», «Госпитальный» деб номланган кўчалар пайдо бўлди. Мирволонбойнинг икки ўғли — Абдулла ва Мирсиддик ҳам шу ерда ҳовли-жой қилишган. Саперлар қўчасидаги Абдулла Авлоний ўз қўли билан қурган, жуда қўлпоб воқеаларга гувоҳ бўлган 74-ўй кўйинги йилларда шаҳарни қайта қуриш даврида бузилди кетди. 1904 йилда Авлоний Мироводда усули ҳадид мактаби очади. 1907 йилда ўз ҳовлисида «Шўхрат» газетасини чиқара бошлади. Лекин уша даврнинг тақозоси билан газета тезда ёпилади. Авлоний газета билан шуғулланишдан тўхтамаган ҳолда «Осиё» номи газетани ҳам чиқара бошлаган. 1914 — 1915 йилларда адвокат Убайдулла Хўжаев билан «Садойи Туркистон» газетасида ҳамкорлик қилади. Авлоний 1904 — 1905 йилларда ўз шеърларини «Хижрон» тахаллуси билан эълон қилади. Мақолаларига эса «Мулла Абдулла», «Авлоний», «Абдулла Авлоний» номларини қўйган. Сунроқ «Индамас» деган лақабни ҳам ишлатган.

Авлоний 1909 йилда «Жамияти хайрия» очади. Маҳаллий халқ болаларини қарсақ чалмайсизларми?!

дея хайригандан кейин гулдурас қарсақлар Олий Кенгаш биносини титратиб ўйборганди. Бу тарихий воқеа кино тасмаларига мангуға муҳрланди. Миллионлаб ўзбеклар қатори мен ҳам кўзда ёш билан ҳажоқланиб бу воқеани кузатгандим ва ушбу мисраларни ёзгандим.

Нега жимсиз?.. Кўрқувданим ёки подликлан, Кўкка сурун солмайсизларим, Кутулдиниз мустабилклан, Энди қарсақ чалмайсизларим?!

«Занжирбанд шер» занжирни узди, Уйғонди халқ, кўрайсизларим? Ўзбеклар ўз давлатни тузди, Хушлаб, қарсақ чалмайсизларим?!

Она халқим, келажакнинг зўри! Энди ортоқ қолмайсизларим? Қайтиб келди Навоий, Темур, Сизлар қарсақ чалмайсизларим?!

нинг ўқиб билим олиши учун пул йиғидаи ва уни мактабларга таркатади. 1913 йилнинг охирида тошкентлик жадид тараққийпарварлар ташаббуси билан махшур «Турон» жамияти тузилади. Унинг муассисларидан бири Авлоний эди. Жамият ҳошида театр труппаси тузилади. Авлоний труппаси саҳналаштирган биринчи асар Бехбудийнинг «Падаркуш» драматизи бўлиб, ушбу асар 1914 йилнинг 27 февралда Тошкентдаги икки минг киши сифадаган «Колоний» театрида саҳнага қўйилади.

Авлоний жаҳолатни қоралар экан, кўпгина махшур алломалар фикрини мисол қилиб келтиради: «Сўқрот ҳақим: «Дунёда энг ҳазар қилнадурагон иллат жаҳлдор. Мен жоҳилга ачинганимдек кўрга ачинмайман, зероки жоҳилнинг ўз ихтиёри ила қилган ҳаракати аъмонинг ихтиёрсиз қилган ҳаракатидан... хунук», — демиси.

Авлоний ўз фикрлари билан Туркистоннинг озод ва обод кўлиги астойдил ишонган: «Гулоби хуррият атри мусафоссин отар бир кун, Дилим, ғам чема кўб, бир кун келур, бедор ўлур олам, Чикиб бўлуллари чаҳчақ килур, гулзор ўлур олам», деб ёзган. У эрк ва хурриятга етмоқнинг йўли битта — бирлашиш, миллий демократик кучларни бирлаштириш, деган хулосага келган. Шу билан бирга илм-маърифат бўлмаса, халқ саводсиз бўлса, унинг ўз ҳуқуқини англай олиши қийинлигини таъкидлаган.

Истиқлол фидойилари

МАЪРИФАТ — ШИЖОАТДИР

Маърифатли киши шижоатли бўлур!

Ўз қарашлари билан илм-маърифатга кенг йўл очишни ўйлаган Авлонийнинг фикрича, ақл илм ва тажриба соясида камол топади. «Илм инсон учун гоёт олий ва муқаддас бир фазилат... Инсон ибрат назари ила боқуб, дунё китобидан ўз қадр-ҳиссасини билиб олмаги ло-зимдур», — деб ёзади у. — Шунинг учун ақл соҳиблари, фанатон эгалари ўзларига фойдаси бўлса, бўлмаса, синчиқлаб қарагон нарсалардан бир ҳисса олмай қиймаслар».

Авлонийнинг ижтимоий қарашларида Ватан меҳри, она-юрт қадри, Ватани эъзозлаш ва асраш ҳақидаги авлолар муҳим ўрин тутади. Жумладан, Авлоний айрим кишиларнинг ўз ҳовли-жойларини, мол-мулкларини сотиб, Макка зияратига бориши ва яна уларнинг аксари ўз ватанларига қайтиб келишини тилга олади: «Бунинг сабаби, яъни буларни тортуб кетургон қувват ўз ватанлари тупроқларининг меҳру муҳаббатидур». Авлонийнинг «Ватан» шеърисида бу фикрлар теран маънолар билан давом эттирилган.

Авлоний инсонпарварлик олимлик, фозиллик ва юксак одобни ўзда мужассам этишига эътибор қаратади. Фозиллик ва одиллик мезонини сифатида илмий ахлоқ ва ота-бобларимиз тарбиясига хизмат қилган турмуш қоидаларини кўрсатади. Кишилар аъхилиқка ундаш, ёмонликдан қайтариш чинакам олижанобликдир. Яхшилик дўстликни вуждага келтиради. «Дунёнинг лаззати содиқ дўстлар ила суҳбат қилмақдан иборат», — деб ёзади Авлоний.

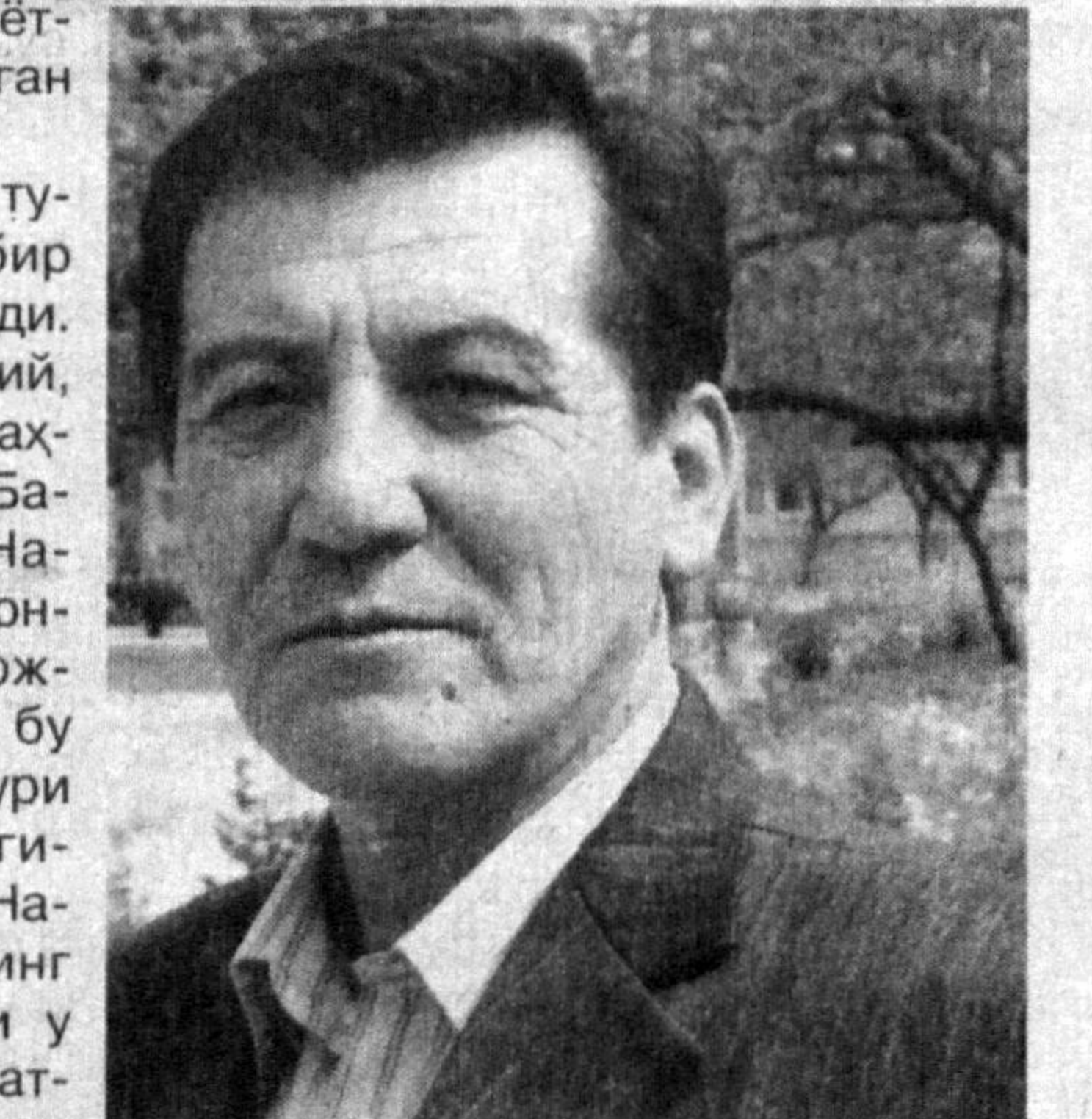

Истиқлол ҳазратлари Абдулла Авлоний

Туркистон элининг илм ва маърифат ила хурлигини, эркини, ҳақ-ҳуқуқини ҳимоя қилишга ҳаётини бағишлаган Абдулла Авлоний 1934 йил 25 августда вафот этган. Бугун халқимиз ўз истиқлолининг 18 йиллигини нишонлаётган улуғ кунларда Авлоний каби бутун умр истиқлолни оруз қилиб, халқини илм ва маърифат ила озодликка чиқаришни ўйлаган болбаларимизни ҳам эслаб, руҳларини шод этамиз.

Авлоний номи билан маърифат ила хурлигимиз байрами ва Тошкентнинг 2200 йиллигини қўшақ тўғи сифатида нишонлар экан, бу кунларга етмай ўтган истиқлол фидойиларининг номларини фахр-ифтихор билан эслашди. Маҳалла маъража Абдулла Авлоний номи мактаб фаолият олиб бормоқда. Бехбудий, Авлоний каби улуғ аждоқларимизнинг маънавий мероси уларнинг миннатдор авлодлари томонидан алоҳида меҳр-муҳаббат билан ўрганилмоқда. Уларнинг илмий мероси истиқлолнинг моҳиятини англашда бугунги ёшларимизга ҳам фойдали манба бўлиб хизмат қилаётди. Зеро, мустақил Ўзбекистон ёшлари қомилликка интилар эканлар авлодлар мероси уларга ҳамроҳ бўлаверади.

Феруза МУҲИДИНОВА, Тошкент давлат юридик институтини доценти, Шаҳзод ИСЛОМОВ, институт магистренти

лама ўз тасдиғини топиб бораётган ҳақиқатни ақол ифода этган бўлашимиз. Дарҳақиқат, «комил инсон» тусунчаси тарихимизда яхлит бир таълимот тарзда шаклланган эди. Бу таълимотни Юсуф Ҳамадоний, Абдуллоҳиқ Фихридоний, Абдурахмон Жомий, Аҳмад Ясавий, Бахоуддин Накшбанд, Алишер Навоий сингари аллома бобоконларимиз ҳар томонлама ривожлантирдилар. Ҳар қайси давр бу таълимотга ўз замони таваққури даражасидан келиб чиқиб аниқлири қилиб келди. Масалан, Накшбанд: «Кўнгли худода, қўнгли ишда бўлсин», дейди. Яъни у Оллоҳ оламини адолат билан яратган, сенда ҳам адолат бўлсин, ҳар бир жонли ва жонсизга шакл ва мазмун берди, табиатда улар бир-бирини узвий тўлдирди, асло бир-бирига зид эмас, маънавий ва моддий жиҳатлар ҳам бир-бири-

УСМОН НОСИР МОНОЛОГИ

Қатагон азобини тортган барча ватандошлар хотарасига бағишланди.

Ҳақиқатни кўтармоқ оғир, Ҳақиқатни қуйлаш ундан-да, Кўзларингга тикилиб сағир, Нон учун пул сўраб турганда.

Ҳақиқатни кўтармоқ оғир, Бисёр бўлса тизза чўққанлар. Халқ думани атабса ахир, Ватанига жонин тиккаилар.

Ҳақиқатни кўтармоқ оғир, Эрк тўлғонса, зорланса бўзлаб, Қор улкага жўнатса тағин, Учарми деб овози музлаб.

Ҳақиқатни кўтармоқ оғир, Сўз инсоннинг бўлса жаллоди. Жон сотиб қун қурувчи — баҳил Кимсаларнинг голийб авлоди.

Ҳақиқатни кўтармоқ оғир, Болалар ҳам берсалар сўроқ, Она сутти оғизда — ҳақир, «Пўлат ота» қилверса оқ.

Ҳақиқатни кўтармоқ оғир, Зил-замбилдай бўлса тошлари. Бўғзингача келса шўр, тахир, Опаларинг кўзин ёшлари.

Ҳақиқатни кўтармоқ оғир, У ёлғондан куч олса эмб. Эрта кунга ишончинг — оғу, Шубҳа, гумон ётса кемириб.

Ҳақиқатни кўтармоқ оғир, Агар тахтада ўтира сшайтон, Ўзин билса худро деб ёху, Инсон жони — сабил қолган жон.

Ҳақиқатни кўтармоқ оғир, Бўлган замон ўтар замондир... Бир Ҳақдан руҳ юксалар мағрур, Бу ҳақиқат — Ўзбекистондир.

Шодмонқул УСАНОВ

Журналларни варақлаганда

“ГУЛИСТОН”, 2009/4

Журналнинг навбатдаги сони давлатимиз раҳбарининг Ўзбекистон Езувчилар уюшмаси фаолияти самарадорлигини ошириш, миллий адабиётимизни янада ривожлантириш хусусидаги фикр-мулоҳазалари билан очилди.

Журналда Зайниддин Исмаҳамедовнинг академик Иброҳим Мўминовга бағишланган «Яхшидан боғ қолаши», тадқиқотчи Ойшамагул Мухаммаднинг «Ун икки мақом хусусида», М.Раҳмонова-

нинг «Фитрат шарқ ва ғарб маданияти хусусида», фалсафа фанлари доктори Эркин Умаровнинг «Эстетик маданият ва ижтимоий тараққиёт», Мафруза Каримованин таниқий ҳофиз Маҳмуджон Йўлдошев ижоди ҳақидаги «Санъат саодати», Мансур Тенглашевнинг Гегел ҳаёти ва фалсафий қарашлари бағишланган «Даҳонинг ҳаёти», Насиба Бахриддинованин «Муסיқа ва замонавийлик» сарлавҳали мақолалари ҳамда бир қатор маданият ва санъат янгилликлари эълон қилинган.

«Ватан бу кўнгулдир», дейди буюк бобоконимиз ҳазрат Алишер Навоий. Дарҳақиқат, кўнглига боғлиқ, унга тегишли жамик тушунчалар ВАТАНга ҳам тааллуқлидир. «Онамни севаман» ёки «Ватанимни севаман», деган қўлуг каломларнинг аслида маънавий ўзағи бирдир. Бу ўзақ тушунча муҳаббатдир.

Ватан фалсафаси кўнгли фалсафаси миксасига кўтарилганда биз баралла: «Ватандин ўзга ёр бўлмас...», дея оламиз.

Ватан нима? Бу — кўнгли! Бор-йўн кўнгли, дўстлар. Ватан ҳақда тил эмас Аслида кўнгли сўзлар.

Ватан бизнинг ўтмишимиз, бугунимиз ва эртამиз. Ватан, айни пайтда, илҳий тушунча ҳам. Илҳий бизга инсон тўрт нусурдан — ҳаво, тупроқ, олов ва сувдан яратилган, деб сабоқ беради. Шу боисдан биз ушбу тўрт нусурга қаттиқ боғланганмиз. Бу нусурларни ҳар томонлама ўрганиб, оламшумул кашфиётлар ва ихтиролар қилиб, тараққиётни ҳозирги даражага олиб чиқдик.

Улуғ ватандошларимизнинг номлари дунё тарихи саҳифаларига олтин харфлар билан битилган ҳеч кимга сир эмас. Соҳибқирон Амир Темур, Улуғбек, Беруний, Ибн Сино, Хоразмийдек баҳодир аллома ўтган аждодларимизни ким билмайди дейсиз...

Кимёгарлар талқинидаги «ватан» тушунчаси ҳам эътиборга молик. Уларнинг таъкидлашча, инсон туғилган жойининг сува хусусиятларини, дунёнинг қай бурчида яшагани, бир умр ўзи билан олиб юраркан. Хатто одам танасидаги сув хоссаларини ўрганиб, унинг ватани қаер эканлигини аниқласа бўларкан. Биз бир умр юрагимизда ВАТАН сурурини олиб юрамиз. Бу сурурда ота-онамиз, ёрчимиз, фарзандларимиз, ақинларимиз, дўстларимиз, боғимиз, даламиз, тоғларимиз, саҳроларимизнинг мислсиз қадр-қиммати, жиљваси, таровати муҳассам.

Юксак қояларда кўксимни кўриб, Бу гурур қайдан, деб ўйга толсам. Меҳру ҳароратин ҳис эта туриб, Бир сиқим тупроқни қўлга олам.

Бу ватан тупроғи — имонга Наби, Гулди мўқаддаси — бўли биламин. Худди бобом каби, ё момом каби, Шу она тупроқни севиб ўлам!

Адиб ва жамият

Кани, қарсақ чалмайсизларми?!... дея хайригандан кейин гулдурас қарсақлар Олий Кенгаш биносини титратиб ўйборганди. Бу тарихий воқеа кино тасмаларига мангуға муҳрланди. Миллионлаб ўзбеклар қатори мен ҳам кўзда ёш билан ҳажоқланиб бу воқеани кузатгандим ва ушбу мисраларни ёзгандим.

АСЛИДА КЎНГЛИ СЎЗЛАР

Ушбу даъват мангуға қолди Шу гапни тан олмайсизларим: «Ўзбекистон мустақил бўлди, Қани, қарсақ чалмайсизларим?!

КУШЛУҒИ ТУҒИ

Тонг-ла оппоқ тилак билан учрасан,

Қафол Шоший авлодлари, наслари,

Тўёнао тайёргарлик қилиб келди,

Самарқанднинг сараланган гулзорлари,

Узун бўйли Қорақалпоқ дилбарлари,

Мехриларё — Қашқадарё гўзаллари,

Бунда ақл ақл билан бирлашадир,

Шодиёна — истиқлолнинг тимсолидир,

Дуо қилган момолари юзини кўрган,

Зулфия МҲМИНОВА

Тўйга тўй уланади жонажон диёримда,

Пойтахти азим — Тошкент,

— Икки минг икки юз ёш муборак бўлсин, эй Шош! —

ЖОНАЖОН ДИЁРИМДА

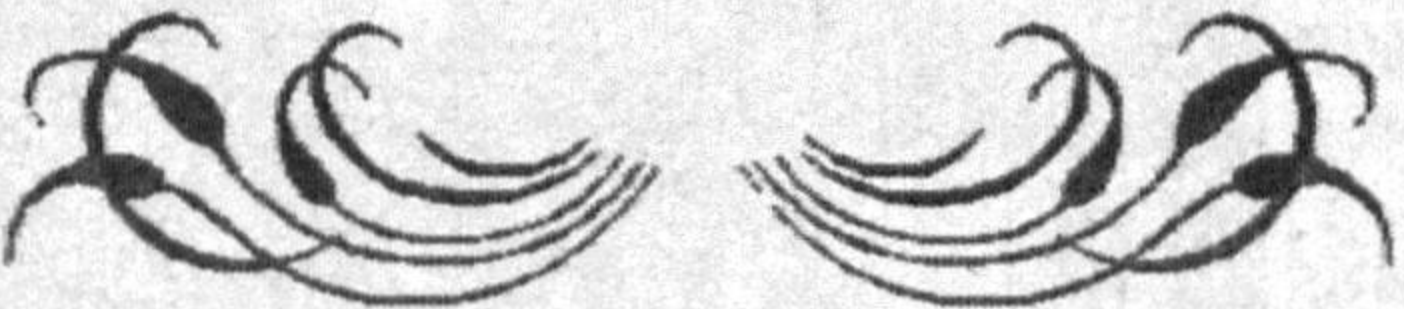
Жам бўлгай бутун олам жонажон диёримда.

Юртбошим эрур сарбон, шундан бехатар карвон.

Хуррамлик замони — бу, Истиқлол нишони — бу,

Хуш он келгани шудир, даврон келгани шудир,

Зиёвуддин МАНСУР

Отабекни туққан юрт, сокин кечди тувларинг,

Она Шарқнинг гавҳари, дунё ҳам севиб қолди,

Дўстлик номи сен билан, сен эзгулик тимсоли,

Бунёдкорлик бобида бордир азалдан мерос,

Сендан олгум ибратни, ҳар бир ишда бошимсан,

Ашуралӣ БОЙМУРОД

МУВАШШАХ

Шобора яшариб, яшнаган юртим,

«Шош» номинг, «Чош» номинг, «Бингашу» «Таржан»

«Авесто»да номинг — кўларимга нур,

«Авесто»да номинг — кўларимга нур,

«Авесто»да номинг — кўларимга нур,

«Авесто»да номинг — кўларимга нур,

Маҳфуза МАЖИД қизи

Ўзбекистон десам, бўлмай намоен

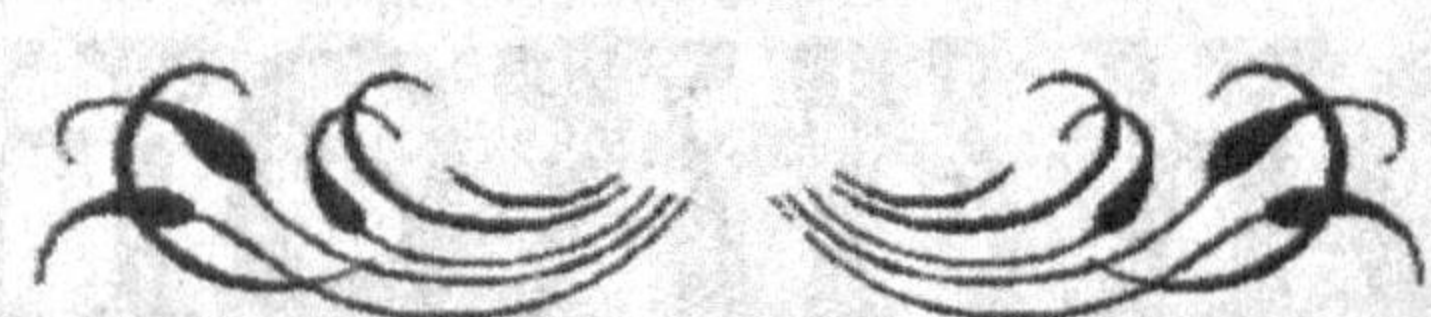
Ўзбекистон десам, ҳаёл айвони

ЎЗБЕККИСИЯТОН

Дастурхон йил бўйи тўқин, фаровон,

Деҳқон қўли билан ризқ берар Раззоқ,

Лутфулло МАХМУД

ОЛТИН ОСИЮНА

Бунда тонлар отади кўёшнинг саломидан,

Икки минг икки юз ёш муборак, азим Тошкент.

Шифо, дармон улашар Анҳор, Бўсув ва Солор,

Икки минг икки юз ёш муборак, азим Тошкент.

Хар он сезиб турибмиз Гафур Фулом нафасин,

Икки минг икки юз ёш муборак, азим Тошкент.

Суронли йилларда ҳам бағрини очган сенсан,

Икки минг икки юз ёш муборак, азим Тошкент.

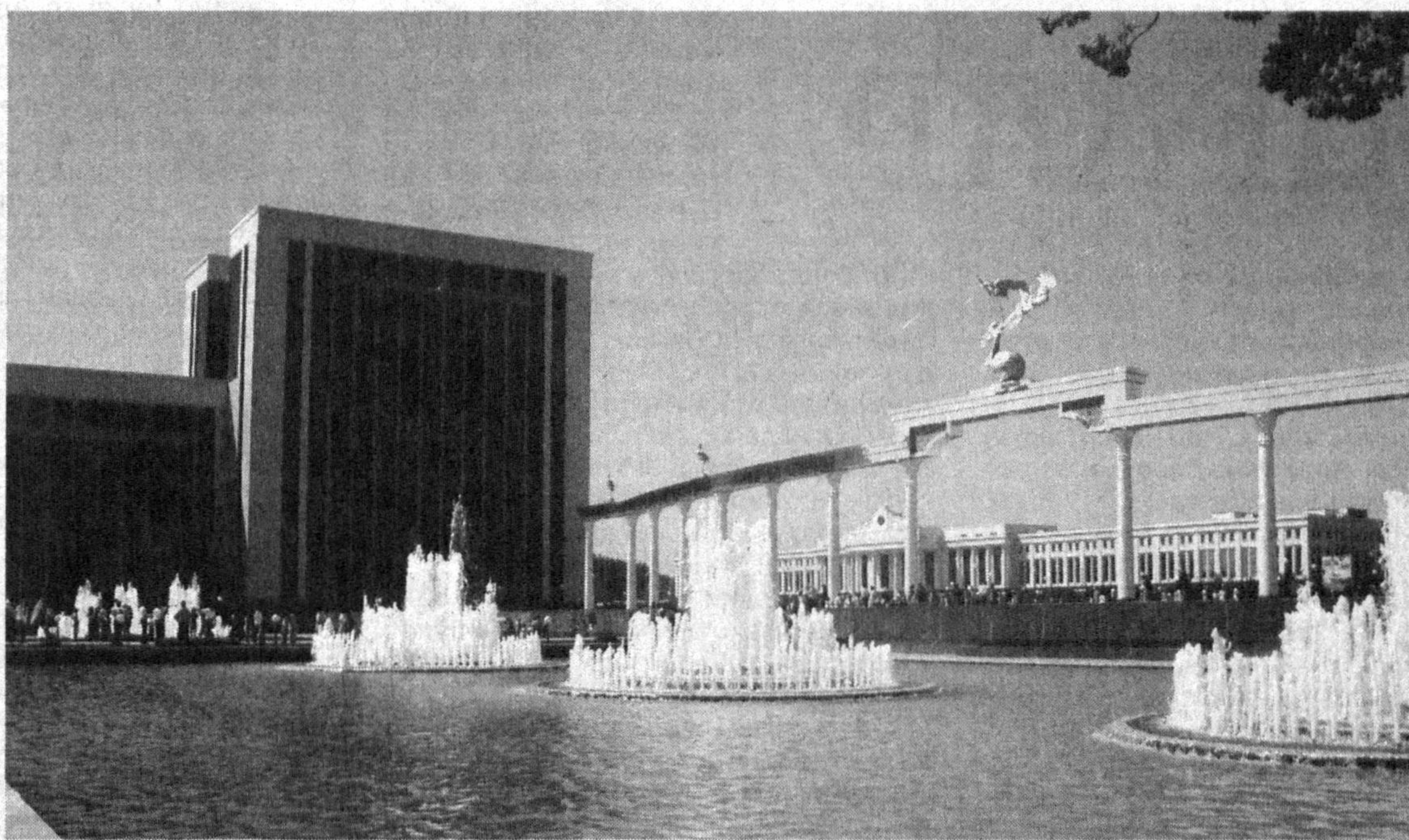
Мангу эркак чорлайди Мустақиллик майдони,

Икки минг икки юз ёш муборак, азим Тошкент.

Гўзал Шарқда тенги йўқ, кўркам кўрган бор бўлсин,

Икки минг икки юз ёш муборак, азим Тошкент.

Гулистон шахри

МАНГУ ОМОН БУЛ!

Бир сўз бор — Хар недан улуг, муқаддас,

Оруз ушалгани муборак, халқим,

Отабек ИСМОИЛОВ

Хива шахри

Гулистон шахри

Анвар ТОҒАЕВ

ТОШКЕНТИМ

Тошкентим, Оснённинг кўксидиға Куёшсан,

Қадим Шарқда номингни Шош дедилар боболар,

Асли сени меҳрдан кўрган қилиб қурдилар,

Минг йилларким, Ўзбекининг пешонаси ўзингсан,

Қодирлар ватани, Ойбеклар бешигсан,

Қахрамоннинг қисқача таржimai ҳоли:

У иккинчи жаҳон муҳорабасидан икки йил олдин

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Кулол, Нақибанд — бунинг ўзи бир пайтлар

Муслим бобо (у албатта, бир умр бобо бўлмаган)

Углининг уйи — унинг уйи. Мухими, унинг келиши

Нонуштадан кейин, Муслим бобони яна бир кўчиби

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Энди фарзандлари улғайган. Оила курган.

Бир ўғли — Абдулазиз Бухорода ўқиб, шу ерда

Муслим бобонинг қишлоқда, ёнида еттита невараси бор.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

дан болаларини ўз ҳолига ташлаб кўйгандек туюларди.

Бир сўз бор — Хар недан улуг, муқаддас,

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Омон МУХТОР, Ўзбекистон Республикаси Давлат мукофоти лауреати

МУСЛИМ БОБОНИНГ НЕВАРАЛАРИ

ўйлаб, ўрнидан турди. Неваралар келгунча

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

икки қаватли серхашам икки уй қурган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

кат бермас, ўлиб кетади.

Муслим бобо невараларининг «бу ишидан

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

бир шохда ярим ўгирилиб паства бақрайиб

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Ушунга асосан, зияратгоҳлар номи билан боғланган.

Тошкент — Марказий Осиёнинг узок тарихга эга бўлган йирик адабий-маданий ўчоқларидан бири. Бу қутлуг заминда кўплаб илм-фан, адабиёт ва санъат намояндалари яшаб ўтганлар. Афсуски, биз тарихий манбаларни яхши ўрганганлигимиз боис, улар ҳақида етарли тасаввурга эга эмасмиз. Ҳолбуки, араб, форс, хитой тилларидаги манбалардан хабардор олимларнинг шаходат беришларича, миллий маданиятимиз илдишлари олис асрларга бориб тақалади.

Илмий адабиётда араб истилосига қадар бўлган даврда Тошкентда яшаб ижод қилган шoir ва ёзувчилар тўғрисида маълумот учрамайди. Араб истилосидан кейин ҳозирги Ўзбекистон ҳудудларида яшаб, баъдий ижод билан шугулланган шoir ва олимлар эса ўз асарларини, асосан, араб тилида ёзганлар. Нишопурда туғилган, Марказий Осиёнинг Бухоро ва Хоразм сингари шаҳарларида бўлган, шу шаҳарлардаги фозил кишилар билан танишган араб саъдиғари ва олим Абу Мансур ас-Саолибийнинг (961 — 1038) "Итимад ад-дахр фи маҳосин ал-аср" ("Аср аҳлининг фозиллари ҳақида замонасининг дурдонаси") асариди шу шаҳарларда яшаб, араб тилида ижод қилган тошкентлик шoirларнинг ҳам бир нечаси тилга олинган.

Ас-Саолибийнинг гувоҳлик беришича, Бухоро Сомонийлар ҳукмронлиги даврида замонанинг илгор кишиларини ўзида жамлаган ва шу тўғрисида "шон-шухрат макони" ва "Салтанат Каъбаси" сифатида шухрат қозонган. Уша вақтда, ас-Саолибийнинг шoirона ташбеҳи билан айтса, мазкур "Каъба" узра "ер юзи адибларининг юлдузлари" порлаб, чор атрофини ўз нури билан мунаввар қилган.

Бухорода тўпланган шундай шoir ва фозиллар орасида тошкентлик (шошлик) шoir Абу Муҳаммад ал-Хасан ибн Али ибн Матрон ал-Матроний ҳам бўлган. У ва у сингари Бухорода йиғилган ижод аҳли ҳақидаги тасаввуримиз ёрқинлик касб этиши учун Абу Жаъфар Муҳаммад ибн Мусо ал-Мусавийнинг куйидаги сўзларини келтириш айни муддоирдир. "Менинг отам, — деган экан у ас-Саолибийга, — Абул Хасан амир ас-Саид даврида Бухорога далаъат этилган эди. У ерга Абул Хасан ал-Лаҳом, Абу Муҳаммад ибн Матрон, Абу Жаъфар ибн Аббос ибн ал-Хасан, Абу Муҳаммад ибн Аббасиёб... ва улар (Сомонийлар) хизматида бўлган энг фозил мухожирлар тўпланган эди. Улар ҳаммалари у ерда йиғилишган, дўстлик сўбатлари уларни бири бири билан яқинлаштирган эди. Улар ажойиб музокаралар олиб боришар, мусохаба раёхонлари билан алмаширар, адаб мушқларини сочишар, бир-бирларига марварид дурларини селишар ва соҳр турғунига дам солишар эди. Отам менга шундай деган эди: "Эй ўғлим, бу кўчликчи (атокчи) кишилар тўпланган машҳур кундир, унинг тарихини энг машҳур фазиллати ва замонанинг яғоноси бўлган кишилар тўпланган (кун) ҳисоб-

Бу соч оқининг кўриниши нури бўлса ҳам, келтирадиган хабари зулматдир..."

Кўраимизки, умр шомида ёзилган бу шoir шoir калбининг ҳазин ва гамнок туйғулари билан тўқилган. Матроний ёшлик фаслининг учиб кетаётган кушларини ҳасрат ва надомат хислари билан кузатар экан, ўзи учун шу ўта ноҳуш манзарани шеърий санъатнинг шундай рангин ипаклари билан тикиб беради-ки, биз орадан ўн аср ўтганига қарамай, шу сатрлардаги шoir руҳий оламнинг нафис ва латиф тасвиридан ҳайратга тушамиз. Бу, беназир поэтик тасвиргина бўлиб қолмай, айни пайтда, ундан шарқона фалсафий тафаккур нурлари ҳам ёғилиб туради.

ВОБОКАЛОН ШОИРЛАР

Яна шу қасиданинг мадҳ қисми билан танишасан:

"Дўст инъомга умид қилганда ва душман ёмонликдан қўрққанда, биз сени синаб кўрдик.

Фақат ихтиёринг билан (кишиларга) наф келтирасан ва фақат зарурат туйиғидагина зарарли бўласан.

Фақат (жазо бериш учунгина) сен ёмонликини раво кўрасан, ҳудо сенга беҳад яхшиликни раво кўрсин.

Ташахкур айтуви сенинг ҳаққингда ёмон фикрга келишидан қўрқмаганингда, ношукурни ёмонлик билан жазоламаган бўлардинг."

Шoirнинг бир асар давомида поэтик тасвирнинг майин мажралидан фалсафий мулоҳазалар оламига ўтиши унинг катта ҳаётий тажрибага эга бўлишидан ва шу ҳаёт йўлида ўз қалбидagi боқира инсоний туйғуларни соғ-омон сақлаган ҳолда, бошига донишмандлик тожини кийган киши ҳам бўлганидан шаходат беради.

Юқорида номни тилга олинган Ал-Муъаввий шошлик шoir тўғрисида ас-Саолибийга бундай сўзларни айтган экан: "Бухорода кўпинча ибн Матрон билан бирга бўлардим. Унда энг кўпол ажаллик кўринишига эга бўлган кишини кўрдим. Аммо у сўзлаганида тилининг эйтиб, бошқа юртларга кўчиб кетиши ўша даврдаги тарихий-ижтимоий шaroит билан бевосита боғлиқ. Араб истилосидан кейин кўп ўтмай, мўғул қўшинлари томонидан хонавайрон қилинган Марказий Осиёда қалам аҳли учун узок вақтгача соғлом ижодий муҳит ўрнатилмай келди. Натижанда Бадри Чочий сингари истеъдодли шoirлар бошқа юртларга, бориб яшашига мажбур бўлдилар.

Бадри Чочий нафақат истеъдодли, балки сермахсул шoirлардан бўлиб, Тошкент ва Ҳиндистонда яшаган кезларда юзлаб ғазал, қасида, кўта ва рубоийлар ёзган. Унинг бу асарлари турли мажмуаларда эълон қилинибгина қолмай, шеърият муҳлислари томонидан кўчириб олиниб, севиб ўқилган. У ҳинд юртида яшаган даврида эса, манбаларда айтилишича, форс тилида 35 миң байтлик "Шоҳнома"ни ёзган ва лирик шеърлардан иборат 6 миң байтлик девонни тузган. Афсуски, унинг бу асарлари бизгача етиб келмаган. Аммо шoirнинг "Шарҳи қасоиди Бадри Чочий" ("Бадри Чочий қасидаларига шарҳ") асарининг ўз даврида "малик уш-шуаро" ва "малик уз-замон" унвонлари беҳиз сазовор бўлганидан кўрсатади.

Бадри Чочий — Шарҳ адабиётинида қасида жанри тараккиётига катта ҳисса қўшган шoirлардан бири. Унинг қасидалари мураққаб тил ва услубда ёзилганиги боис ҳатто С.Айниёдек адиб ҳам бу асарларни "мушкул писанд" асарлар, деб атаган. Б.Чочий қасидаларининг "мушкул писанд"лиги уларда ифодадалган мазмуннинг теранлиги ва сўз ўйинларига беҳад даражада бойлигидадир. Ҳаётининг сўнгги давридаги Дехлада ўтказган Бадри Чочий ҳам бу соҳада Хисрава маълум даражада эршаган эди. Агар ўша давр адабиётинида кўп фикрларнинг киноя ва қочирим билан баён қилинганлиги асга олсак, у ҳолда Бадрининг қасидалари аслида мактов эмас, балки... ўзи яшаган давр ҳаётига нисбатан Чочий муносабатининг ажойиб ифодасидан иборат эканини яққол кўра-миш.

Хар ҳолда, ўзбек адабиёти осмонида Алишер Навоий кўеши пайдо бўлгунча қадар Осиёнинг турли ўлкаларида шундай тошкентлик шoirлар араб ва форс тилларида ижод қилиб, ўзбек адабиёти тарихининг дастлабки саҳифаларига ўз номларини ёзишган.

Матроний Бухорода бўлиб ўтган қаҳатчиликда ўз даврининг бадавлат кишиларига мурожаат этиб, улардан аҳолига ёрдам беришларини сўраган. Шoirнинг муҳим ижтимоий мазмун билан йўрилган бундай шеърлари чинакам шеърият Х асрдаёқ халқ дарди ва тақдир билан боғлиқ катта масалаларни кўтарганидан, Матронийнинг эса халқларар шoir бўлганидан шаходат беради.

Ас-Саолибийнинг "Итимад ад-дахр" асариди тилга олинган шошлик шoirлардан яна бири Абу Омир Исмоил ибн Аҳмад Шошийдир. Х асрнинг иккинчи ярмида яшаган бу шoir, номъалу му сабабларга кўра, Рай шахрига бориб, бу-ваҳийлар вазири Соҳиб ибн Аббод ҳу-рида катта хурмат қозонади. Ас-Саолибий ўз асарининг 3-бобида ибн Аҳмад Шоший тўғрисида маълумот бериб, унинг 4 та қасидасидан парчалар келтиради. Асарнинг 4-бобида эса, бошқа бир шошлик шoir ҳақида маълумот бериб, бундай ёзади: "Шошлик шoir,

у ернинг хуштабиат ва яғона (кишиси). Агар Абу Омир Исмоил ибн-Аҳмаднинг ҳисобга олмасак, ундан кейин Шош ва Мовароуннахрнинг бошқа шаҳарлари-дан бу каби (шoir етишиб) чиқмади."

Ас-Саолибийнинг бу сўзларига қараганда, ибн Аҳмад Шоший ўз даврининг энг истеъдодли шoirларидан бўлган.

Х асрдан кейин илм ва ижодда араб тилининг мавқеи пасайиб, форс тилининг обрў-эътибори секин-аста оша борди. Шу даврда Тошкентдан бошқа танлики арабзабон шoirлар етишиб чиқмади. Аммо Х асрда бошланган қасидачилик анъанаси кейинги даврларда ҳам давом эттирилди. Айниқса, Бадри Чочий (1285 — 1344) ва унинг сафдошлари қасидада тағмаъно қатламнинг бўли-ши, поэтик фикрнинг нозик ва нафис бўёқ-лар билан ифода-ланиши, қасидада иж-тимоий масалаларнинг кўтарилишига алоҳида эътибор қаратдилар.

Манбаларда қайд этилишича, Бадри Чочий Шош (Чоч) шахрида яшаган чо-лариди туркий тилида ёзган шеърлари билан ҳамшаҳарлари ўртасида шон-шух-рат қозонган. Аммо у 1332 — 1333 йилларда хаж сафарини билан Маккага бориб, мусулмон-лик фарзини адо этгани-дан сўнг Ҳиндистонга бо-риб, ўша ерни табибли макон этди ва ўз асарла-рини форс тилида ёзди.

Тошкентлик, умуман, марказийосиёлик ақсар қалам аҳлининг Х — XIV асрларда киндик қони тўқилган тупроқни тарк этиб, бошқа юртларга кўчиб кетиши ўша даврдаги тарихий-ижтимоий шaroит билан бевосита боғлиқ. Араб истилосидан кейин кўп ўтмай, мўғул қўшинлари томонидан хонавайрон қилинган Марказий Осиёда қалам аҳли учун узок вақтгача соғлом ижодий муҳит ўрнатилмай келди. Натижанда Бадри Чочий сингари истеъдодли шoirлар бошқа юртларга, бориб яшашига мажбур бўлдилар.

Бадри Чочий нафақат истеъдодли, балки сермахсул шoirлардан бўлиб, Тошкент ва Ҳиндистонда яшаган кезларда юзлаб ғазал, қасида, кўта ва рубоийлар ёзган. Унинг бу асарлари турли мажмуаларда эълон қилинибгина қолмай, шеърият муҳлислари томонидан кўчириб олиниб, севиб ўқилган. У ҳинд юртида яшаган даврида эса, манбаларда айтилишича, форс тилида 35 миң байтлик "Шоҳнома"ни ёзган ва лирик шеърлардан иборат 6 миң байтлик девонни тузган. Афсуски, унинг бу асарлари бизгача етиб келмаган. Аммо шoirнинг "Шарҳи қасоиди Бадри Чочий" ("Бадри Чочий қасидаларига шарҳ") асарининг ўз даврида "малик уш-шуаро" ва "малик уз-замон" унвонлари беҳиз сазовор бўлганидан кўрсатади.

Бадри Чочий — Шарҳ адабиётинида қасида жанри тараккиётига катта ҳисса қўшган шoirлардан бири. Унинг қасидалари мураққаб тил ва услубда ёзилганиги боис ҳатто С.Айниёдек адиб ҳам бу асарларни "мушкул писанд" асарлар, деб атаган. Б.Чочий қасидаларининг "мушкул писанд"лиги уларда ифодадалган мазмуннинг теранлиги ва сўз ўйинларига беҳад даражада бойлигидадир. Ҳаётининг сўнгги давридаги Дехлада ўтказган Бадри Чочий ҳам бу соҳада Хисрава маълум даражада эршаган эди. Агар ўша давр адабиётинида кўп фикрларнинг киноя ва қочирим билан баён қилинганлиги асга олсак, у ҳолда Бадрининг қасидалари аслида мактов эмас, балки... ўзи яшаган давр ҳаётига нисбатан Чочий муносабатининг ажойиб ифодасидан иборат эканини яққол кўра-миш.

Хар ҳолда, ўзбек адабиёти осмонида Алишер Навоий кўеши пайдо бўлгунча қадар Осиёнинг турли ўлкаларида шундай тошкентлик шoirлар араб ва форс тилларида ижод қилиб, ўзбек адабиёти тарихининг дастлабки саҳифаларига ўз номларини ёзишган.

Матроний Бухорода бўлиб ўтган қаҳатчиликда ўз даврининг бадавлат кишиларига мурожаат этиб, улардан аҳолига ёрдам беришларини сўраган. Шoirнинг муҳим ижтимоий мазмун билан йўрилган бундай шеърлари чинакам шеърият Х асрдаёқ халқ дарди ва тақдир билан боғлиқ катта масалаларни кўтарганидан, Матронийнинг эса халқларар шoir бўлганидан шаходат беради.

Ас-Саолибийнинг "Итимад ад-дахр" асариди тилга олинган шошлик шoirлардан яна бири Абу Омир Исмоил ибн Аҳмад Шошийдир. Х асрнинг иккинчи ярмида яшаган бу шoir, номъалу му сабабларга кўра, Рай шахрига бориб, бу-ваҳийлар вазири Соҳиб ибн Аббод ҳу-рида катта хурмат қозонади. Ас-Саолибий ўз асарининг 3-бобида ибн Аҳмад Шоший тўғрисида маълумот бериб, унинг 4 та қасидасидан парчалар келтиради. Асарнинг 4-бобида эса, бошқа бир шошлик шoir ҳақида маълумот бериб, бундай ёзади: "Шошлик шoir,

у ернинг хуштабиат ва яғона (кишиси). Агар Абу Омир Исмоил ибн-Аҳмаднинг ҳисобга олмасак, ундан кейин Шош ва Мовароуннахрнинг бошқа шаҳарлари-дан бу каби (шoir етишиб) чиқмади."

Ас-Саолибийнинг бу сўзларига қараганда, ибн Аҳмад Шоший ўз даврининг энг истеъдодли шoirларидан бўлган.

Х асрдан кейин илм ва ижодда араб тилининг мавқеи пасайиб, форс тилининг обрў-эътибори секин-аста оша борди. Шу даврда Тошкентдан бошқа танлики арабзабон шoirлар етишиб чиқмади. Аммо Х асрда бошланган қасидачилик анъанаси кейинги даврларда ҳам давом эттирилди. Айниқса, Бадри Чочий (1285 — 1344) ва унинг сафдошлари қасидада тағмаъно қатламнинг бўли-ши, поэтик фикрнинг нозик ва нафис бўёқ-лар билан ифода-ланиши, қасидада иж-тимоий масалаларнинг кўтарилишига алоҳида эътибор қаратдилар.

Манбаларда қайд этилишича, Бадри Чочий Шош (Чоч) шахрида яшаган чо-лариди туркий тилида ёзган шеърлари билан ҳамшаҳарлари ўртасида шон-шух-рат қозонган. Аммо у 1332 — 1333 йилларда хаж сафарини билан Маккага бориб, мусулмон-лик фарзини адо этгани-дан сўнг Ҳиндистонга бо-риб, ўша ерни табибли макон этди ва ўз асарла-рини форс тилида ёзди.

Тошкентлик, умуман, марказийосиёлик ақсар қалам аҳлининг Х — XIV асрларда киндик қони тўқилган тупроқни тарк этиб, бошқа юртларга кўчиб кетиши ўша даврдаги тарихий-ижтимоий шaroит билан бевосита боғлиқ. Араб истилосидан кейин кўп ўтмай, мўғул қўшинлари томонидан хонавайрон қилинган Марказий Осиёда қалам аҳли учун узок вақтгача соғлом ижодий муҳит ўрнатилмай келди. Натижанда Бадри Чочий сингари истеъдодли шoirлар бошқа юртларга, бориб яшашига мажбур бўлдилар.

Инсоният тарихида тилга доимо катта эътибор бериб келинган. XX аср сўнгида тилга ижтимоий ҳодиса сифатида қараш ғояси кенг ёйилди. Бу беҳиз эмас, албатта. Чунки жаҳондаги кўпгина мамлакатлар ўз мустақиллигига эришиб, миллий тиллар давлат тили ёки расмий тил мақомига эга бўлди.

Президент Ислам Каримов "Юксак маънавият — энгилмас куч" номли асариди ёзганларидек: "...ўзликини англаш, миллий онг ва тафаккурнинг ифодаси, авлодлар ўртасидаги руҳий-маънавий боғлиқлик тил орқали намоён бўлади. Жамийи эзгу фазилатлар инсон қалбига, аввало, она алласи, она тилининг бетақдор жозибаси билан сингади. Она тили — бу миллатнинг руҳидир".

ТИЛ — МИЛЛАТ РУҲИ

Китобда тилга кенг ва теран таъриф берилган, ўзбек тили давлат тили мақомига эришгунча қадар бўлган қизгин бахслар тушунарли ва таъсирчан изоҳланган. Мутафаккир бобоим Абдулла Авлонийнинг куйидаги аниқ ва теран фикри келтирилган: "Хар бир миллатнинг дунёда борлигини кўрсатадиган ойнаи ҳаётий тил ва адабиётдур. Миллий тилини йўқотмак миллатнинг руҳини йўқотмакдур".

Дарҳақиқат, мустақиллик арафасида ўзбек тилига давлат тили мақомини бериш масаласида жуда қизгин, баъзида кескин, мurosасиз баҳс-тортишувлар бўлганини бу асар ёдимишга солади. "Ушанда айрим сиёсий гуруҳлар Ўзбекистон шароитига мутолақа тўғри келмайдиган, бир-бирига бутунлай зид ва қарама-қарши фикрларни олга сурган, шунинг ҳисобидан ўзига обрў топиш, одамларни ортдан эргаштиришга уринган эди. Нега деганда, тил билан боғлиқ муаммолар орқали миллий туйғуларини рўқча қилиб, улардан ғаразли максаларда фойдаланиш мумкин, — деб ёзади Юртбошимиз. — Ана шундай қалтис ва мураққаб вазиятда эҳтиросга берилганимизда, хушёрликни йўқотганимизда учкундан ўт чиқи кетиши ҳеч гап эмасди".

Юқоридаги фикрларнинг ҳаққонийлигини айрим хорижий давлатларда расмий тил масаласида бўлиб ўтган мोजаролар ҳам тасдиқлайди. Масалан, 1972 йили Покистондаги Синд вилоятида, мамлакат қонун ассамблеясининг қарорига кўра, синдх тили расмий тил, деб эълон қилинган эди. Бу ҳудуддаги 11 миллион аҳолининг 45 фоизи урду тилида гаплашади. Тил масаласидаги низо оқибатида бу вилоятда тўқнашувлар келиб чиқди ва 50 киши ҳаётдан кўз юмди. Бундай тил билан боғлиқ низолар Ҳиндистон, Шри Ланка, Канада, Испания, Филиппин ва бошқа давлатларда ҳам тўқнашувларга сабаб бўлган.

1989 йил 19 октябр кунини Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши сессиясининг муҳокамасидан сўнг ўзбек тили давлат тили, деб эълон қилинди ва бу тарихий ҳодиса мустақилликдан икки йил олдин рўй берди. Албатта, бу буюк ҳодисанинг амалга ошишида Президентимиз Ислам Каримов бошчилик қилдилар. Масаланинг ҳамма жиҳатлари аҳоли, зиёлилар ва кенг жамоатчилик орасида муҳокама қилинди ва барча фикр-мулоҳазалари чуқур ўрганиб чиқилди.

1992 йил 7 декабрда қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 4-моддасида ўзбек тили давлат тили мақомига эга экани мустақамлаб кўйилди. Юртбошимиз ёзганларидек, "Шу тарихда ўзбек тили мустақил давлатимизнинг байроғи, герби, мадҳияси, Конституцияси қаторида турадиган, қонун йўли билан химоя қилинадиган муқаддас тимсолларидан бирига айланди".

Мустиқиллик йилларида ўзбек тилининг жамиятимизнинг барча соҳаларида кенг қўлланаётгани, халқаро миқёсда компьютер ва интернетда ҳам фойдаланилаётганидан мамнунизм. Ўзбек тили халқаро миқёсда кенг ва фол мўлоқот воситасига айланиб, унинг хорижий давлатлар раҳбарлари билан олиб борилаётган музокара ва учрашувларда, юксак даражадаги расмий тадбирларда қўлланилаётгани ҳаммамизда гурур-ифтихор туйғусини ўйғотишни давлатимиз раҳбари ўз асариди алоҳида таъкидлаб ўтганлар.

Китобда тилшунослик фанини ривожлантириш учун, айниқса, тилининг жамиятда тутган ўрни, қўлланиши ва ривожланиши учун зарур омишлар ҳамда тилининг инсонлар маънавияти, маданияти, эрф-одати, менталитети билан боғлиқ этнологик ва психологик жиҳатлари чуқур ўрганишга ундовча давватлар бор. Чунки, бир ўрнда куйидагиларни ўқиймиз: "Биз аждодлардан авлодларга ўтиб келаётган бебаҳо бойлигини воситаси сифатида она тилимизни асарла-вайлашимиз, уни бойитиш, нуфузини янада ошириш устида доимо

ишлашимиз зарур. Айниқса, фундамен-тал фанлар, замонавий коммуникация ва ахборот технологиялари, банк-молия тизими каби ўта муҳим соҳаларда она тилимизнинг қўлланиш доирасини кенгайтириш, этимологик ва қиёсий лугатлар нашр этиш, зарур атама ва иборалар, тушунча ва категорияларни ишлаб чиқиш, бир сўз билан айтганда, ўзбек тилини илмий асосда хар томонлама ривожлантириш миллий ўзлики, Ватан туйғусини англашдек эзгу мақсадларга хизмат қилиши шубҳасиз".

Президентимиз ўзбек тили асрлар давомида араб ёзуви асосида ривожланиб келгани ва 1929 йилда мариёфат-парвар зиёлиларимизнинг саъй-ҳаракатлари билан лотин ёзуви асосидаги ўзбек алифбоси ишлаб чиқилиб, ўн йил мобайнида қўлланини, бироқ соёқ шўро сиёсати тўғрисида бу ижобий тажриба низоҳсига етмай қолганини куюниб ёздилар.

Мустиқиллик шарофати билан 1993 йил 2 сентябрда "Лотин ёзувиға асосланган ўзбек алифбосини жорий этиш

Х. АВВАЛОВ олган сурат.

тўғрисида" Қонун қабул қилинди. Бу тадбир ўзбек тилининг халқаро доирада обрў-эътибори ва нуфузини юксалтириш, Ватанимизнинг жаҳон коммуникация тизимиға боғлиқлигини таъминлаш, чет тиллари ва ахборот технологияларини пухта эгаллаш учун қулай шaroитлар яратиб берди. Ҳозирги кунда юртимизда таълимнинг барча босқичларида лотин ёзуви қўлланимоқда. Эндиликда бу ёзувда дарслиқлар, укув қўланамалари, газета-журналлар, реклама ва эълонлар нашр этилмоқда. Бироқ мамлакатимиз аҳолисининг қўлланилаётган етти эътиборга олиниб, айрим миллий гуруҳлар тилида кирилл ёзуви қўлланиши учун имконият яратилди ва бу ҳозир эркин равишда амалга оширилмоқда.

Мухтарам Президентимиз ҳал этилиши лозим бўлган қатор илмий ва амалий масалаларни алоҳида кўрсатиб, шундай ёзадилар: "Айни вақтда тил маданиятини ошириш борасида ҳали кўп иш қилишимиз зарур. Айниқса, баъзан расмий мўлоқотларда ҳам адабий тил қоидаларига риоя қилмаслик, фақат маълум бир ҳудуд доирасида ишлатиладиган шева элементларини қўшиб гапириш ҳолатлари учраб туриши бу масалаларнинг ҳали-хануз долзарб бўлиб қолаётганини кўрсатади".

Ҳақиқатдан ҳам, тил маданияти, адабий тил ва шева муносабати, адабий талаффуз ва стилистик мезонлар ҳақида назарий ва амалий тадқиқотлар олиб бориш, ўзбек адабий талаффузи лугатини тузиш зарур. Ўзбек тилида ҳар хил матнлар тузиш тартиб-қоидалари чуқур изоҳланган илмий асарлар, наср ва назм тилига доир тадқиқотлар олиб бориш, турли ҳажмдаги изоҳли, синонимлар, антонимлар, паронимлар, омонимлар ва имло лугатлари ҳамда қўлланилар тузиш тил маданиятини юксалтиришда катта аҳамиятга эгадир.

Туркий тилларнинг бойлиги ва хусусиятлари ҳақида машҳур немис тилшуноси М. Мюллер, даниялик йирик олим Х. Педерсен, ўзбек тилидаги доир аломатлар ҳақида жаҳоннинг танилиқ тилшунослари А. К. Боровков, А. Н. Кононов, Н. А. Баскаков, А. М. Шербак (Россия), Д. Ж. Гринберг (АҚШ), Т. Милевский (Польша), Л. Лигети (Венгрия) ва

бошқаларнинг тадқиқотлари мавжуд. Эеро, Оллоҳ бизга ноёб, талаффуз тузилиши анча содда (6 унли, 23 ундощ), сўзлари кўп маъноли, Юртбошимиз ёзганларидек, баъзиларини "бошқа тилларга айнан тархима қилишнинг ўзи мушкул бир муаммо" бўлган бой тилни инъом этган. Дарҳақиқат, "Юксак маънавият — энгилмас куч" китобиди келтирилган меҳр-оқибат, меҳр-муҳаббат, меҳр-шафқат, қадр-қиммат иборалари, давлатимиз раҳбарининг бошқа асарларида келтирилган андиша сўзи теран, кенг ва кўп маънолилиги билан ажралиб туради.

Президентимиз ўзбек тилидаги айрим сўз ва ибораларнинг биз тилшунослар сезмаган тўб маъноларига эътиборимизни қаратганларига тан беришимиз керак. Мен бу сўз ва ибораларни инглиз, немис, рус тилларидаги муқобилларига қиёслаб кўриб, уларда айнан ўзбек тилидаги маънони топа олмадим. Китобда аниқ изоҳланганидек, "эзгу ода-тига айлиб кетган меҳр-оқибат тушунчасини оладиган бўлсак, унинг жуда теран, тарихий, миллий, диний илдишлари борлигини кўриш мумкин". Дарҳақиқат, тушунчалар "асрлар мобайнида элу юртимизнинг дунёқарши, маънавий ҳаётининг негизи сифатида ву-жудга келган, онгу-шурримиздан чуқур жой олган буюк қадриятларининг амалий ифодасидир".

Бу китобни ҳузур қилиб ўқиб, ундаги давлат тили ва унинг турли жиҳатлари-

Маънавият сабоқлари

га доир фикрларнинг мағзини қақиб, унинг равон ва тушунарли ёзилганиға қўйил қолмай илоҳини йўқ. Унда халқ мақолларининг ўз ўрнида қўлланини матнинг сермазунлигини, таъсирчанлигини таъминлашга хизмат қилган.

Юртимиздаги турли жой ва кўчалар номлари ҳам муаллиф эътибордан четда қолмаган. Юртимизда умрида қадим кўйилган "доҳий"ларнинг номи қўйилган кўчалар эндиликда ўз тарихий номларини тиклагани халқимизнинг хоҳиш-иродаси билан бўлгани китобда алоҳида таъкидланади.

Юртбошимиз шундай ёзадилар: "Ўзбек номини, ўзбек илм-фани ва маданиятини, бир сўз билан айтганда, халқимизнинг юксак салоҳиятини, унинг буюк ишларға қодир эканини дунёға намойиш қилишда юртимиз заминидан етишиб чиққан юзлаб улуг зотлар фидойилик намуналарини кўрсатиб келган. Бундай инсонлар ҳозир ҳам кўплаб то-пилади ва бундан кейин ҳам уларнинг сафлари кенгайиб бораверадир". Дарҳақиқат, буюк олим фозилларимиз ҳақида фақат юртимизда эмас, балки хорижда нашр этилган турли қомуслар, лугатлар, тарихий асарлар ва қўланамаларда теран ижобий фикрлар баён этилган. Мен хорижий тиллар бўйича мута-хассис сифатлари уларни ўқитганимда, ўзим ҳам шу юрт фарзанди эканимдан фахрур ғурурга тўланам.

Президентимиз жаҳон жамоатчили-гининг ўзбек адабиёти ва санъатиға қизиқишини ҳисобга олиб, уларнинг энг яхши намуналарини чет тилларға тар-хима қилиш ва "шу асосда халқимизнинг ҳаёт тарзи ва инсоний фазилат-ларини кенг намойиш этиш бор

Тошкентни мушфиқ онага ўхшатаман. Эҳтимол, ўзим шу табаррук шаҳарда туғилганим учундир... Она шаҳрим бўлгани учундир... Аммо, сал чуқурроқ ўйлаб қарасак, фақат киндик қони туқилган инсонлар учун эмас, балки, барча юртдошларимиз учун ҳам она эмасми бу азиз маскан...

Туққан она кундан яхши, боққан она ундан яхши, дейди халқимиз. Шу маънода миллион-миллион юртдошларимиз, юздан ортиқ миллат ва элат вакиллари учун ҳақиқий онага айланган Тошкент... Тарихдан мисолларни-ку, айтмасак ҳам бўлади.

Фарзандига онадай беминнат меҳрибон бўлмаса керак...

Шуни ўйласам, Тошкент барча-барчага меҳрини, саховатини, жону дили-

МОЗИЙНИНГ МУНАВВАР БАҒРИДА

ни, борини тўлагичча беминнат бахшида этиб, уларни камолдан суяниб, Яратганга шукрона қилиб турган онага ўхшайди.

Шунинг учун бўлса керак, бир бурда нонини ҳам ўзи емай, болаларига тутган. Шунинг учун ҳам «Нон шаҳри» деган ном олган.

Аслида, Тошкент фақат «Нон шаҳри» эмас, Имон шаҳри, Диннат шаҳри. Мозийнинг мунаввар бағрида гавҳардай ярақлаб турган ошён. Тафаккурга қанот, илмга ҳаёт, тарихга шараф

берган макон. Ҳикмат ва ҳақиқат зиёси порлаб, оламни янада ёритган тупроқ.

Тошкентнинг 2200 йиллик тарихидаги шарафли воқеаларни кўп эслаш мумкин. Аммо бу хосиятли шаҳарни бутун халқимиз, юртимизнинг чинакам ифтихор масканига айланган улкан тарихий воқеа XX асрнинг сўнгги ўн йиллигида рўй берди. Бунга ҳаммамиз гувоҳимиз.

Харсанг тошнинг бағрини ёриб чиққан ушқоқна ниҳолнинг ҳам, забардаст чинорнинг ҳам илдири отган ўз ошён бор. Ватани бор.

Ҳаёт ёлқини ўша заминда туғилади, порлайди.

Ватанимнинг Хуррият куёши она шаҳрим осмонда балқиди. Халқимнинг азалий орзуси унинг кучида ушалди. Ватанимнинг Мустақиллиги Тошкентда эълон қилинди.

Адолатнинг тантанасига гувоҳ, аждоқларнинг ушланган орзу-умидларига ошён, Истиқлолга Ватан бўлди бу қутлуғ шаҳар...

Фақат шунга эмас. Мустақил давлатнинг ўз рамзлари бор. Дунё шу рамзларига қараб ҳам таниши уни.

Тарих бу жафокаш шаҳар бошига кўп синовлар солди. Қамалу қирғинлар, ёнгину зилзилалар, истибод зулми юрак бағрини узиб-узиб олганди. Битмас жараҳатлар солганди.

Аммо Вақт — энг олий ҳакам! Шаҳрим бағридаги асрлар жараҳати-га Истиқлол малҳам қўйди.

Назаримда, Тошкент қалбимиздаги энг гўзал хислат ва фазилатларни тарбиялагувчи мураббийга ўхшайди. Ҳаётда ҳам устоз, ҳам мураббий, ҳам суянич бўлгучи ота қабирид Тошкент. Ҳам ота, ҳам она Тошкент.

Онадай мушфиқ, отадай улугвор. Онадай қамтар, отадай мадақдор. Тонг саҳарда Тошкент кўчаларини кезинг. Ҳар гўшасидан файз ёғилаётгандай. Нуруний отахонлар, кўча супураётган келинлар, бир-бирдан саришта уйлар...

Саришта уйда пок одамлар яшайди. Шундай поклик маскани бу.

Бағринда туғилганимдан фахрланаман, она шаҳрим!

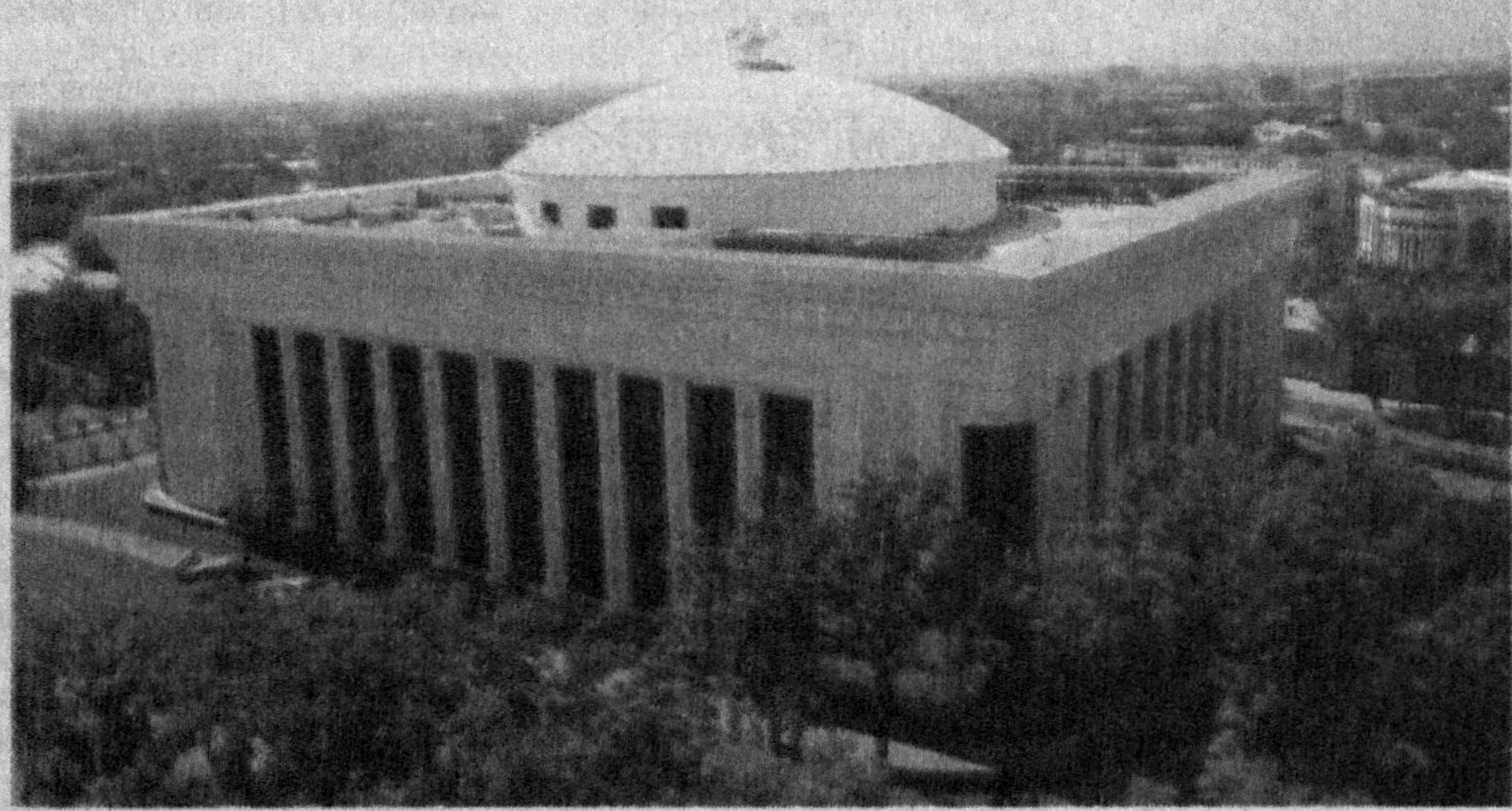
Сени бағримга босгим, қўларингни кўзимга суртгим келади, онажон!

Маърифатнинг уммонига қирғоқ бўлдинг, Саҳроларда қўлағанга булоқ бўлдинг. Тарихларнинг карвонаси йўлчи юдюз, Имон-нури чарақлаган чироқ бўлдинг.

Хумо қуши қафасларга қамаб бўлмас, Ҳақ қўлаеса, ўндан ўзаг парав бўлмас, Истиқлолга Ватан бўлиб, шараф топдинг, Бу оламда бундан ортиқ шараф бўлмас.

Митти қулбам қаср эрур кошонанда, Боболарим руҳи яшар афсонанда. Ватанимнинг зирх-қалқони, кўрғонисан, Отабекдай жоним берай остонанда...

Дилшод ШАМС

Ҳақиқий санъаткор ўз халқи қалбини, руҳини, маънавий-ахлоқий кадриятларини чуқур хис этмоғи зарур. Саҳнага чиққан санъаткор ҳар гал зиммасидаги мана шу масъулиятни хис этмоғи лозим.

Бу талабга риоя қилаётган санъаткорлар бизда оз эмас. Бордию уларнинг рамзий рўйхати тузилса, рўйхат бошида Маъмуржон Узоқов, Жўраҳон Султонов, Комилжон Отаниёзов, Фахриддин Умаров, Муножот Йўлчиева, Камолид-

ларидай, "Санъаткорини кўр, кўшигини тингла ва халқига баҳо бер", дейиш ҳам мумкин.

Бордию шундай десак, оёғимиз остидан муаммо чиқиб қолади. Негаки, санъат шунчаки ҳаваскорлик эмас, жўнгина хиргойи билан иш битмайди. Ва яна — истеъдодлар улғуржи етишиб ҳам чиқмайди. Бугун истаган киши замонавий техника имкониятларидан фойдаланиб, катта-кичик сахналардан кўйлаб ётибди. Бутунлай бошқа бир

Қўшиқчи бўлиш ОСОНМИ?

дин Раҳимов каби ал ардоғида бўлган ва бўлаётган кўллаб хофизларимиз туршиди. Аммо...

Бундан уч-тўрт йил аввал адабиёт газетамизда "Рўйхатнинг давоми..." деган куюнчак мулоҳазали бир мақола эълон қилинганди. Мақола муаллифи "Ҳўш, ўзига хос ижро маҳорати мактабини яратган улғустозларнинг рўйхати давомига кимларни қўшамиз, шундай санъаткорларимиз борми?", деган саволни ташлаган эди ўшанда. Мен ҳам, бир тингловчи сифатида, айни шу саволнинг жавобини излайман. Бугун қўшиқ кўйлаётган, анча-мунча сарф-харажат қилиб, клип ишлаётган хонандаларнинг қанчаси санъатимиз тарихида қолади? Тарихни кўятрайлик, яна ўн — йигирма йилдан кейин улардан қанчасининг номларини мухлислар эслашди?

Санъаткор ўзи мансуб халқнинг маънавий кўзгуси десак, муболага бўлмайди. "Онасини кўриб, қизини ол" деган

касбда юрган киши ҳам бир юмалаб қўшиқчи бўлиб қолаётганига ҳайрон қолсан киши. Олақуроқ шеър, олақуроқ мушфиқ. Биз-ку, ёшимиз олтинини қоралаган ёки бу ёшдан утган тингловчилар, ҳар ҳолда, саракани пунакдан ажрата оламиз, қўшиқ ёқмаса, радио ёки телевизорни ўчирамиз, аммо ёшлар-чи? Улар қўшиқ, куй дегани шу экан-да, деяр бориға барака қилсалар, санъат ҳақидаги дидлари хира тортиб кетмайдими? Устозларнинг панд-насихатларини тинглаш, тажрибаларини ўрганиш асло ортинча иш эмас. Хофиз Шерозий айтиб қўйибдилар: "Насихат тинглағил, жоно, тутарлар жону дилдан дўст, Ақли бахтли ёшлар ҳурмат айлаб кекаса донони..."

Л.МАХМУДОВ

Наманган

БОЛА КЎЗИДАГИ СОҒИНЧ

Бугун китоб дўконларини айлансангиз, кўзингиз қувонади. Ҳузур қилиб ўқиладиган китоблар кўп. Албатта, ўта хашамдор, шунчаки бир варақлашгагина арзийдиганлари ҳам бор. Бундай китобларни, бир вақтлар урф бўлганидек, китоб жапонларига ҳужақурсинга чиройли қилиб териб қўйиш керак. Баъзи бир китоблар мазмунан бой, дид ва маҳорат билан ёзилган, аммо газета қоғозига босилганлиги кўнгилни гаш қилади. Баъзида эса ўртамеъна китобларга шунақа дабдабали сўзбоши ёки сўнгсўз ёзилдики, ўқиб ҳайрон қолсан киши. Майли, муҳими, китобхон учун танлаш имконияти мавжуд. Фақат, сифатсиз китоблар ўқувчи дидини пасайтириб юбормаса бўлгани.

Яқинда қўлимга Сорахон Аҳмедованинг "Ўқисик диллар фарёди" сарлавҳали китоби тушиб қолди. Қизиқиб ўқиб чиқдим. Муаллиф меҳрибонлик уйларида тарбияланган болалар ҳаётини, уларнинг турфа хил тақдирини қаламга олибди. Жуда таъсирчан сатрлар, фактлар. Албатта, бугунги меҳрибонлик уйларидаги шароит аввалги "детдом"ларнинг шароитидан кескин фарқ қилади. Аммо... бу жойларда тарбияланаётган болаларнинг нигоҳларига кўзингиз тушса, вужудингизни бир нима ўртаб юборад.

Шу жажжи китобчани жуда кўпчилик ўқиб чиқшини истар эдим.

Салима УМАРОВА

Навоий вилояти

КУЧАДА ЁТГАН ТИЛЛА

— Тилланинг кўчада ётганини кўрган мисиллар? — деб сўради Эшнӣё муаллим ўқувчиларидан.

— Йўқ, кўрмаганмиз, — дейишди болалар.

— Мен кўрдим, сизлар ҳам кўрган сизлар, аммо эътибор қилмагансизлар, — деди муаллим.

Болалар "Толган бўлсангиз, кўрсатинг", дея чуқурлашди. Муаллим чўнта-

гидан бир бурда нон чиқарди.

— Болажонлар, — деди ўқувчиларнинг ҳар бирига алоҳида-алоҳида назар ташлаб, — тилласи бўлмаган одам, ҳар қалай яшайди, аммо нонсиз яшаб бўлмайди. Нон — олтиндан қиммат.

Шу кун муаллим болаларга бир оқ тилласи бор, аммо нонсиз қолган одам ҳақидаги ривоятни сўзлаб берди.

Уролбой ҚОБИЛ

ҲАЁТ МЕНГА МАКТАБ БЎЛДИ

Узоқ йиллар мактабда ўқитувчилик қилдим. Собиқ ўқувчиларимнинг жуда кўпчилиги ҳаётда ўз ўрнини топишди, яхши мутахассис, касб эгаси бўлишди. Меҳнатим исзис кетмаганидан фахрланаман. Бир шеъримда:

Мен тенгсиз бахтимни билимдан топдим, Уқиган китобим, тилимдан топдим. Ҳаёт мактаб бўлди, онгим муаллим, Омадни шу саҳий злимдан топдим

деб ёзганман. Эндиги мактаб ҳаётига ҳавасим келади. Таълим-тарбия жараёни ҳам, шароит ҳам жуда ўзгариб кетди. Уқийман, билим оламан деган ўқувчи учун ҳамма шароит мўҳайё. Бугунги болаларни айтинг, улар кекаги тенгдошларига нисбатан билимдон, дунёнинг нариги чеккасида бўлаётган ўзгаришлардан ҳам хабардор. Демак, ўқитувчи сабоққа тайёр-

гарлик кўраётганида бунини, албатта, ҳисобга олиши керак.

Мустақиллик йиллари наинки мактабларимизда, бутун ҳаётимизда, вилоятларда, шаҳар ва қишлоқларимизда, турмуш тарзимизда бўлаётган ўзгаришлардан қувонмай бўладими?! Авваллари фарзандларимизнинг дунёнинг нуфузли илм масканларига бориб ўқишларини тасаввур ҳам қилмаганмиз. Бугун энди хорижга бориб илм олиш, кўрик-танловларда қатнашиш, голиб бўлиш оддий бир ҳолга айланган қолди. Ким билан гаплашманг, ўғли, қизи ёки набирасининг ютуғидан гапирди.

"Кеча ўғлим Римдан кўнғирок қилди", "Малайзияда ўқийганимиз совға-салом юборибди", дейди.

Кекса мураббий сифатида бу ютуқлардан фахр қиламан, она-Ватанимизнинг дадил қадамларига, фарзандларимизнинг камолига кўз тегмасин дейман. Илоҳим, шундай бўлсин.

Тургунбой ПАРПИ ўғли

Фаргона вилояти

Дарвозабон бўлсаммикан?..

МЕҲР

Рамазон илҳоми

Меҳру вафо безар нишон боласин, Одамзот дийдаси тошдек қотмасин. Кўрмайлик десак гар кўзлар жоласин, Юракка разолат ниши ботмасин.

Бир дунё эмасдир, балки бир чиндим, Дўстларим, мен сизга меҳр соғиндим. Меҳринг нелигини сизлардан бйдим, Дўстлар бир-бирини зинҳор сотмасин.

Барчамиз Оллоҳнинг суйган қўлимиз, Олий мавжудотимиз — ҳаёт гулимиз, Шайбамдек пок бўлсин, дўстлар, кўнғимиз, Кўнгиллар тубида ҳасад ётмасин.

Қалблага дардларини меҳр аригар, Ситам одамзотни эрта қаритар, Жаҳолат тошларни дилни оғритар, Одам бир-бирига тошлар отмасин.

Муродий ЎСАРҚУЛОВ

Фарғона шаҳри

МУАССИСЛАР: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАДАНИЯТ ВА СПОРТ ИШЛАРИ ВАЗИРЛИГИ, ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИ

***

НОШИР: "ШАРҚ" НАШРИЁТ-МАТБАА АКЦИЈАДОРЛИК КОМПАНИЈАСИ

***

ҲОМИЙ: "МАТБЕУТ ТАРКАТУВИ" АКЦИЈАДОРЛИК КОМПАНИЈАСИ

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

Манзилимиз: Тошкент — 700083, Матбуотчилар кўчаси, 32

Қабулхона — 233-52-91 Котибият — 233-49-93

Танқид ва адабиётшунослик бўлими: 236-56-50 Санъат бўлими: 236-56-48

Ижтимоий ҳаёт бўлими: 236-58-55 Назм ва наср бўлими: 233-49-93

Бош муҳаррир Аҳмаджон МЕЛИБОЕВ

Ташрифта келган кўнғимлар тахлит этилмайди ва муаллифларга қайтарилмайди. Муаллифлар фикри таърифта кўнғим назардан фарқланмиш мумкин.

Набатчи — Нафиса ИСМАТУЛЛАЕВА

Саҳифаловчи — Жамшид МАТЎКУБОВ

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси.

Босишга топшириш вақти — 20.00. Босишга топширилди — 22.10.

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0283-рақам билан рўйхатга олинган. А — 4392. Буюртма Г — 748. Ҳажми — 5 босма табоқ. Нашр кўрсаткичи — 222. Ташкилотлар учун — 223. 1 2 3 4 5 6 7 8

Кўшалок байрамларимиз арафасида нашриётларимизда бир қатор янги китоблар чоп этилди.

Алишер Навоий номидаги Давлат кутубхонаси нашриётида таниқли шоир ва таржимон Мирпўлат Мирзониинг "Сурур" сарлава хали тўплами чоп этилди.

Тўпламга муаллифнинг мустақиллигининг машаққатли ва сурурли йўли ҳақида ҳикоя қилувчи ижтимоий-маърифий мавзудаги мақола ва суҳбатлари жамланган. Улар ижодкор зир...

Шоир Марғилон Гулшанининг 2000 йиллиги муносабати билан барпо этилган Жаҳон

ЯНГИ КИТОБЛАР

ётиларнинг мамлакатимизда кечаётган шуккули юксалишларга, адабий-бадиий жараёнга муносабатини ўзида акс эттиради. Ватан озодлиги, инсоннинг маънавий дунёси ҳақидаги мақолалар, номдор ижодкорларнинг ибратли ҳаётига бағишланган суҳбатлар алоҳида қизиқиш билан ўқилади.

Шоир Зикрилла Неъматнинг "Янги аср авлоди" нашриётида чоп этилган китоби "Эзгулик ўлкаси" деб номланади. Унга шоирнинг олижаноб инсоний фазилатлар, миллий ва умуминсоний кадриятлар, она-юрт тақдирини ва келажига дахлдорлик мавзусидаги шеър ва газаллари киритилган. Ўзбекистон Қаҳрамони, халқ шоири Абдулла Орипов тўпламга сўзбоши ёзган.

Ватан ҳақида куйлаш, она-диёрни тараннум этиш ҳар бир ижодкорнинг бурчи, масъулияти ҳисобланади. Бадиий адабиётда севдига, она, Ватан мавзулари ҳеч қачон эскирмайдиган, абадий мавзулардир. Машҳур шоир Расул Ҳамзаев бир шеърда: булбулнинг қўшигини эшитяпсанми, нақадар ёқими, билсанми, у нима ҳақида куйлапти, у Ватан ҳақида куйлапти, агар булбул бошқа мавзуда куйлаганида эди унинг қўшиги аллақачон жонга тегиб кетган бўларди, дейди.

Ҳа, Ватан ҳақида куйлаш доимо ёқими, ҳамиша завқли.

Шоир Минхожиддин Мирзониинг яқинда Гафур Ғулوم номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйида нашр этилган «Юдузим» номли тўплами ҳам, асосан, Ватанини тараннум этган шеърлардан таркиб топган. Китоб сўзбошида Ўзбекистон Қаҳрамони, халқ шоири Абдулла Орипов шундай ёзди: "Шоирнинг шеърларида истиқлол, замон руҳи, юртдошларимиз ўй-кечинмаларини тараннум этиш етакчи макомга эга эканлигини мамнуният билан эътироф этиш зарур. Минхожиддин Мирзо шеърларида она юрт, ўчмас йимон каби муқаддас тушунчалар гоёт юксак даражада шарҳланган".

Китобга шоирнинг «Сохиққирон ёғдуси», «Соғинч салтанати», «Девонаи Машраб сийратига сайр» каби достонлари ҳам киритилган.

Муҳаррирлар: Усмон Кўчқоров, Муҳиддин Омон. Адади 3 минг нуска.

ЭЗГУЛИК ЎЛКАСИ

МАРҒИЛОН ГУЛШАНИ

ЮДУЗИМ

Минхожиддин Мирзо

Ватан ҳақида куйлаш, она-диёрни тараннум этиш ҳар бир ижодкорнинг бурчи, масъулияти ҳисобланади. Бадиий адабиётда севдига, она, Ватан мавзулари ҳеч қачон эскирмайдиган, абадий мавзулардир. Машҳур шоир Расул Ҳамзаев бир шеърда: булбулнинг қўшигини эшитяпсанми, нақадар ёқими, билсанми, у нима ҳақида куйлапти, у Ватан ҳақида куйлапти, агар булбул бошқа мавзуда куйлаганида эди унинг қўшиги аллақачон жонга тегиб кетган бўларди, дейди.

Ҳа, Ватан ҳақида куйлаш доимо ёқими, ҳамиша завқли.

Шоир Минхожиддин Мирзониинг яқинда Гафур Ғулوم номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйида нашр этилган «Юдузим» номли тўплами ҳам, асосан, Ватанини тараннум этган шеърлардан таркиб топган. Китоб сўзбошида Ўзбекистон Қаҳрамони, халқ шоири Абдулла Орипов шундай ёзди: "Шоирнинг шеърларида истиқлол, замон руҳи, юртдошларимиз ўй-кечинмаларини тараннум этиш етакчи макомга эга эканлигини мамнуният билан эътироф этиш зарур. Минхожиддин Мирзо шеърларида она юрт, ўчмас йимон каби муқаддас тушунчалар гоёт юксак даражада шарҳланган".

Китобга шоирнинг «Сохиққирон ёғдуси», «Соғинч салтанати», «Девонаи Машраб сийратига сайр» каби достонлари ҳам киритилган.

Муҳаррирлар: Усмон Кўчқоров, Муҳиддин Омон. Адади 3 минг нуска.

"ZAMIN-NE'MATLARI" хусусий фирмасининг (ИНН 204621191, ОКОНХ 81100) мақоми "ZAMIN-NE'MATLARI" масъулияти чекланган жамиятини ўзгартириш муносабати билан "ZAMIN-NE'MATLARI" хусусий фирмасининг барча ҳужж ва мажбуриятлари бўйича (Дебитор ва кредитор қарзлари) вориси "ZAMIN-NE'MATLARI" масъулияти чекланган жамияти жавоб беради. Мурожаат учун манзил: Тошкент шаҳар, Қозакбоев 1 берк кўчаси, 31-уй.

Утгарануя круглоу печать частного предприятия ТАРБИЙ ФОТО — АЛБОМ Мирзо-Улугбекского р-на **СЧИТАТЬ НЕДЕЙСТВИТЕЛЬНОЙ.**

ООО "STARPOLYMERS" Учтепинского р-на ИНН 206076655 **ЛИКВИДИРУЕТСЯ.** Претензии принимаются в течение месяца по тел: 481-42-35

Утгарануя круглоу печать и угловой штамп Федерация Борьбы "СУМО" Республики Узбекистан **СЧИТАТЬ НЕДЕЙСТВИТЕЛЬНЫМИ.**

ЧП "АСТЕК-PLYUS" Мирзо-Улугбекского р-на преобразуется в ООО "АСТЕК-PLYUS" претензии принимаются по тел: 269-05-50 в течение месяца со дня публикации.

Утгарануя диплом № 368632 выданный в 2008 году Ташкентским Финансовым институтом на имя Худайкулова Бахтияра Мамражабовича **СЧИТАТЬ НЕДЕЙСТВИТЕЛЬНЫМ.**

ООО "LAREKO PLYUS" Яккасарайского р-на **ЛИКВИДИРУЕТСЯ** ИНН 300077157 претензии принимаются в течение месяца по адресу: ул. У.Носира 2 вагонный пр. д. 1.

Утгарануя патент Ч.П. на имя Юлдашева Исраила Ибрагимовича, паспорт серии СА №2438869 выданный ИИБ Мирабадского р-на 28.08.2007 г., государственный номер 03-01284 зарегистрированный в отделе регистрации субъектов предпринимательства при хокимияте Мирабадского р-на 4 сентября 2007 года **СЧИТАТЬ НЕДЕЙСТВИТЕЛЬНЫМ.**

ООО "SARDOR KONSALT" мажлаҳат маркази Чиланзарского р-на **ЛИКВИДИРУЕТСЯ.** Претензии принимаются в течение месяца по тел: 156-22-61.

Ўзбекистон Республикаси Маданият ва спорт ишлари вазириги жамоаси Мухтор Ашрафий уй-музейи директори

Феруз АШРАФИЙнинг вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ҳамда дўст-қадрдонларига чуқур ҳамдардлик изхор қилади.

"Ҳидоят" журнали жамоаси журнал ходими Вафо Файзуллоҳга отаси

Барно ФАЙЗУЛЛАЕВнинг вафоти муносабати билан чуқур таъзия билдирди.

Юнусобод тумани ҳокимлигининг Мукаррама Турғунбоева номидаги маданият маркази жамоаси марказ директори Азим Азизовга ўғли

Санжар АЗИМЖОНОВнинг бевақт вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдирди.